

Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'yo. miráumai-ima maisuwéna Yóni Ísun-aii agaimakáie. Ísuna kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yóni kwemá séna Ísun-aaiyavai áraire sígwáe séna maarán-áimbá agaimakáie. Áánútuna imáyáama agaráátínkáiwaima marapá'á maránkaraimba kwemá Ísuman-iyé. Yóni séna kwemá Áánútun-aaigoman-iyé siráie. Ísu Áánútu ááninko sáwí-imayáao tátokaimpinkemba iyásínkáiwaiman-iyé sénááontavai Ísu kawe'-má'yái ímo awánarombayai mairáie. évakarawai kwenááiyavai áraire sésa kwená aampa'á kwárowasa évakarawai kamparé sésa simái sáwí'a umánkaraawe. Ísu Áánútunopa'o iyí-ámbá éna áraikona ááimba éna maí'mai'a ónááowaina ááimban-iyé-aintavai áraire sewái Ísu aúnái'a umái maí'mai'a ónááoni'a kwéumatinkaiye. aúnái'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaawe. mirán-áimbá Yóni agaimakáie.

¹ ááinka'a maramá íma kwáyonka'a Áánútuna imáyáama agaráátínkáiwaima kwenáwí'a Áánútun-aaigoman-iyé. Áánútun-aaigoma aasiyaasí ména Áánútuwe ména kwemá Áánútuma póna

² ááinka'a Áánútun-aaigoma Áánútuwe ména

3 amápa-tantaa'a úmarowana Áánútu imáyáama amúwana amápa-tantaa'a minkánáá paárurain-tantaa'a úmakaiye.

4 Áánútun-aaigoma kwaásimo mai'mai'o ónááowaina ááimban-iyé. miraúmai kwemá kwaásivimba sáma kamátinkena

5 túnín-ayampa'a sáma kaisaná túnín-tantaakoma sámo kain-tántáákómbá íma usáyaaitena uvisinkaiye.

6 moóráwai áwí'a Yóni máyowana Áánútuma ai'maréna

7 sámo kain-áimbá maimaé amápa-kwaasiva'a kwinasá mináimbá isésa sésa árai'a Ísu Káraísitima kwaási sáma kamátinkaiwaiman-iyé sígwáe súwana

8 Yóni kwemá íma sámo kamátinkaina'a póna sámo kamátinkaindawain-aaí maimaéna kuráiyé.

9 Áánútun-aaigoma amápa-kwaasivimba sáma kamátinkaiwaiman-iyé. Yóni simátímakainka'a Áánútun-aaigoma marapá-kwáásívimbá kumpaáruraiye.

10 Áánútun-aaigoma maramá tarórumakena marapá'á kumbáyowasa marapá-kwáásí kwená ááimba íma kawé'á umái awánaraawe.

11 kwenamáápa'a kumbáyowasa kwenamááraa íma paru umánkombanivo

12 évakarawai paru umánkesa kwentávésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé suwaná póna miwíyávéna séna Áánútuna iyámpóiyomban-owe siráiyé.

13 kwaási kentí imáyáavinkení'a umái kwématinkaavo Áánútuna iyámpói íma miráumai

Áánútuna iyámpóiraani'a kwéowe. Áánútu kwená imáyáavinkemba umátínkáimba pósa Áánútuna iyámpóiraani'a kwéowe.

14 Áánútun-aaigoma kwaásima aúkena marapá'á ména kentáávimbá máyowata awánaraumne. paru-yántáákwárá arupí-yantaakwara'a kwempímbá sáwíva'a kwáyon-kwaasi póna ságayankwara-kwaasi úwata awánaraumne. avowámá ááninkomba kímborawaimba póna ságayamba amúwana miságáyánkwárá'á máyowata awánaraumne.

15 Yónima kwentávéna amápa-kwaasi simátimena séna kembá íma masínkaraanka'a kesínaaembo tíniwaima kweinónkáámbá paárurena ména póna kembá usáyaaitaraiye siráunda-aimba minkwáásiyávé'a siráumne siráiyé.

16 paru-yántáá'á kwempímbá sáwíva'a kwáyáiwaima póna kentáá kawé'á kwéumasinkavata kwiyé.

17 naaóvá'á Áánútu Mósesimba ai'maréna séna kesí amáámba simátimiyo séna naaémba Ísu Káráísitimba ai'maréna séna parumó íi-yántáá'á arupí-yantaa'a móruntimiyo siráiyé.

18 naaóvá'-naovakwara ívékwara'a marará-kwáásí Áánútun-ane'a íma awánaraambaniyo kímborawai ááninkoma kwesé ména mimbórái'a umái ména póna kwéagaraasinkaintaawe.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Árúku 3:15-17

19 Yérúsaremu-naopakemba Yútaa-kawaa-kwaasi mono'-má'yái-kwáásinté Árivái-andaraken-kwaasiyonte ti'márówasa Yóninopa'a tésa áísaa esa sésa emá nááwa'ono suwaná

20 Yóni íma umémpa'a tuwómba avora'á séna Áánútumo usásinankaiwaima Káráisitima íma kemá úne súwasa

21 emá nááwa'o. Íráiyaa naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímaniye súwasa miwí sésa naaóvá'á Áánútu séna kesáái simátiminiwai Mósesiraan-kwaasi ai'máráanana kumíniye siráimba kwemá ewá'ono suwaná Yóni séna ímaniye súwasa

22 miwí sésa nááwa'ono súnaya simásimenda-aimba si'mákaawaiya kosimátimenaumne suwaná

23 Yóni simátimena séna Áánútun-ai simátímakowaima áwí'a Áísaya naaóvá'á agaimaréna séna

kavóná-marava'a moóráwai ména
aayamáírakemba séna Ísóigona aambá
kwirankánááomba kwená aambá arupí
íyana minámpá'á kwíno

siráimba mindá kemá úne Yóni súwasa

24 taáísaa-un-kwaasivinkemba évaka'a ámáán-kawaa-kwaasi miwimá

25 Yónimba áísaa esa sésa emó sémo Áánútumo usásinankaiwaima íma kemá úne. íma kemá Íráiyaama úne. Áánútun-ai simátiniwaima Mósesiraan-kwaasi íma kemá úne. emó siráandanivo nóintavai nombá kwévetinkaano suwaná

26 Yóni séna kemá noné su'mai kwévetinkaunana kentí avumpimbó moóráwaimo máyáimba íma kwéawanaamba póna

27 aáno kesínaaemba tındawaima kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne. kwená mayáímá kwémayaundayave'a pó'a kemá úwoi-kwaasi úne Yóni siráíye.

28 Yótáni-nonkona menávápá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá kwévetinkowasa áísaa uwaná Yóni mináímbá siráíye.

Ísuna kwaasái Yóni simátimakain-kwasai.

29 simásuwena usá aaváyaaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaayavesa ísámai sipisípi-araa'o tuvúwówanamo púwísasamo Áánútumbo ámentemba kwétin-kwaasi amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai maitiyuwáíndayavena póna puwíníye. mindáyavena Áánútu ai'maráísana kúmimba póna puwíníye.

30 kembá íma masínkaraanka'a kesínaaembo tíníwaima kweinónkáámbá ména kembá kwéusayaaitaiyemo siráunda-aimba minkwáásíyávé'a siráumne.

31 Áánútumo usásinankaiwain-ai isé'a nááwantavesa seéo siráunda isa'á nombá kwévetinkaunda pósa Ísareri-kwaasi kwembá kawé'á umái awánanaaowe Yóni siráíye.

32-34 Yóni awánaron-aimba simátimena séna Áánútumo usásinankaiwaintave'a sé'a nááwa'iyó siráunda kwíyómpakemba Áánútun-amankoma mááiraamba úmaena kwenane'á kumbáísa'a awáné'a sááka'a makáunda póna Áánútu si'mákaiwaima séna nombá kwévetinkenana kesimankómá moórá-kwaasigo ane'á kumbaína emá awáné se Áánútun-amankoma tirumpimbá anómba umátinkaniwaiman-iyé siráin-aimba

sáaka'a makáundara'a póna mirámó imbá awáné'a simátíme'a sé'a kwemá Áánútu ááninkoman-iyé Yóni siráiyé.

Éndaruwe Pítaae Ísun-ánaaemba kwakááyan-kwasai.

³⁵ simásuwena usá aaváyaaraamba Yóniye kwená kwayó-kwáásiráiyé mésaya

³⁶ Ísumo kúmba awánésaya uwaná Yóni séna minkwáásí Áánútu ai'mákain-kwaasi póna amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai puwíníye. kentí sáwí-imayaayavesa ísámai sipisípi-araa'o tuvúwówanamo púwísasamo Áánútumbo áméntemba amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai puwíníye súwasarai

³⁷ mindárai isésarai Ísun-ánaaemba kwáróyana

³⁸ Ísu kogwanténa métuwanena séna nóintavaiya'oyo súwasarai miwí tááivinkemba sésarai Araapaiyo náávara kwémaeno kwántámai sésarai anóndakoo náávara kwémaeno suyaná

³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai kwesé kuyambá mindáúmpá'á komésaya aaváúmá toraétáápa'a marónka'a komáyáawe.

⁴⁰ Yóni siráin-aimba iséna Ísun-ánaaemba kwakón-kwaasi moóráwai áwí'a Éndaru kwemá Sáímoni Pítaa ávákoma póna

⁴¹ aiya'á awaaómá avakáá-umai awánéna séna Áánútumo usásinankaiwaima Mésíyaa máyáísa'a awánaraumne sirái. Mésíyaawe-kwi'a kwántámai Kíríki-kwaasi tááivinkemba Káráísitiye sembá mináwíkóná ááimba Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé kwésewe.

⁴² Sáímonimba áí'maena Ísunopa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yóni ááninkoma úne. enáwí'a Sáímoniye. moórá-kwi'a Pítaawe simánkaumne Ísu siráíye. miwí tááivinkemba Pítaawemo sembá anón-ontankowe kwésewe.

Vírípiye Nátáníyoe Ísun-ánaemba kwakááyan-kwasai.

⁴³ usá aaváyaaraamba Ísu séna Káríri-ayampa'a kónáe séna Vírípimba avakáá-umai áí'maena séna kesínaaemba kwaraaó siráíye.

⁴⁴ kwemá Pétésáítavakemba Éndarunte Pítaantei naaópaken-kwaasiman-iye.

⁴⁵ Vírípima Nátáníyomba avakáá-éna séna Mósesiye Áánútun-aaí simátímakowaiye Áánútun-aaí aúvávimba agaimarésamo siráan-kwaasigonta awánaraumne. kwemá Násáreti-naopakemba Yósépi ááninko áwí'a Ísuman-iye súwana

⁴⁶ Nátáníyo séna kesáámó súndaya Násáreti-naopakemba íma kawe-kwáásímán-iye kwésune súwana Vírípi séna taawánaao súwasarai

⁴⁷ kuyambá Ísu Nátáníyomba awánéna séna mendá árai'a Ísarerina'a íma kampar-ímáyáámá kwáyáinda'a kwétiye súwana

⁴⁸ Nátáníyo áísaa ena séna nóintavaiya kesí imáyáama suwánéwa seénó súwana Ísu séna Vírípima íma ááyarainka'a ená naaópa'a víki-taaigona ááinka'a máyaana'a kesí imáyáavinkemba awánaraumne súwana

49 Nátáníyo séna anóndakoo emá Áánútu ááninko e Ísareri-kwaasi kentáásí kawááná'á óne súwana

50 Ísu séna víki-taigona ááinka'a máyaana'a kesí imáyáavinkemba awánaraumne súndayavai kentávái se áraire Áánútu ááninko óne kwésene. ená naaópa'a máyaana'a imáyáavinkemba awáraundayavai sénda po mintántáákómbá usáyaaitanin-tantaa'a naaémbe awánaniyone.

51 árai'a simátime'a sé'a kwíyómpa'a sokón-tawaai taaínkaa'a ínasa kwíyómpakemba kwaási úranda'a kumpaáruraundawaisopa'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a iré kunke íya'a tuwánanaaowe Ísu siráiyé.

2

Ísu ándá-aran-domba kasúkáin-kwasai.

1 ayúnkáraamba Káríri-ayampa'a Kéna-naopa'a torupamáí mésa aaraí kwétokwaa-esa Ísumba anówama komáyowasa

2 Ísunte kwená kwayó-kwáásíyé tááyowasa komáyówana

3 ándá-aran-domba namái ánásowana Ísumba anówama Ísuntavena séna ándá-aran-domba ánásaiye súwana

4 Ísu séna kesí mayáiyávái íma simásimiyo. amáparawaimo kesí ááimbo suwánanaaon-kanaama íma tiráiyé súwana

5 Ísumba anówama mayái máyón-kwaasiyavena séna simátimindantemba oró siráiyé.

6 Yútaa-kwaasi tiyáánka'a nombá pékon-amaamba sáwíva'a kwáyomba mindáyavai ava'moraéma anó-sawei-anama kwáyowana

7 Ísu mayáímó máyón-kwaasiyavena séna misáwéí-ánávimbá nombá atímai ógwitaaro súwasa atímai ógwitamarowana

8 Ísu séna évaka'-nomba umaé'a toónká'ó kárákwiraiwaimba mááméro súwasa mirá uwaná

9 mindómbá ándá-aran-domba kasuvúwana toónká'ó kárákwirowai néna séna náávaken-dona'iyomo súmba mayáímó máyón-kwaasi Ísun-aaí kwéisesa awánaraawe. náávaken-dona'iyó séna aaraimó mayón-kwaasigomba ááyowana túwana séna

10 amápa-kwaasi aiva'á kawer-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwáawasa úwoi-anda-aran-domba kwétimewe, emá íma mirá óndarakemba naaémba kawer-ándá-árán-dómbá kwésimene siráíye.

11 Káríri-ayampa'a Kéna-naopa'a Ísu mimbáyái-áwáámé'á úmba kwená ságayamba agaráátinkowasa kwená kwayó-kwáásí awánésa sésa áraire Áánútunopakemba kunkáíye siráawe.

12 minkákémbá Ísuwe anówawe mináváráwáínondawe kwená kwayó-kwáásiyé miráumai-kwaasi Kápénéamu-naopa'a sáwíyanka'a kumbéraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Áríku 19:45-46

13 naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo ún-kanaama ákíse kwéunka'a

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kwéna

14 anóm-bono'-naumpa'a iyúmba mivá'á kwaásiyomba mésa monotávésa purumakambá sipisípima máái-numama kwémeyambaresa mono'-nánkóná óntamba kwémeyanesa máyówana Ísu tuwánéna

15 ándánankakemba taámbá tarórumaena mindáneí purumakambá sipisípima tusú úmaena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

16 máái-numamo meéyámbáron-kwaasiyavena séna maimaé'a kóro. kesivoná naaúmpa'a íma máákéti maré'a maimaé'a kóro Ísu súwasa

17 kwená kwayó-kwáásí awánésa sésa naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna Áánútuwo ená naambá sáwí'a ovó sé'a ávááraumai imáyáa kwéune agaimaréna sirónka'a pósa mináímbá kwená kwayó-kwáásí táaka'a makáawe.

18 Yútaa-kawaa-kwaasi Ísuntavesa sésa nóin-awaamera inatá awánéta séta Áánútu asirayámbá ámakaintavenayawa anóm-bono'-naumpa'a mirá kwéoneya sénaumno suwaná

19 Ísu séna maambónó'-námbá tawísíyuwewa'a kaumbo-táwai umásuwanaumne súwasa

20 sésa maambónó'-námbá ayáátáaka'a 46 ira'a mayáímá kwémayaan-damba isamá emá se kaumbo-táwai umásuwanaumne kwésene sumbánivo

21 mono'-nántávéna siráimba kwenáúyavena siráíye.

22 naaémba pukáimpinkemba Áánútu Ísumba usásinankainka'a kwená kwayó-kwáásí mináímbá

táaka'a makésa sésa Ísu siráin-aimba árair-aimba siráiyé sésa Áánútun-aaí aúváiinken-aimba árair-aimban-iyé siráawe.

²³ naaóvá'ó Áánútumo Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáará'á Yérúsaremuva'a Ísu ó'on-o'om-bayai kawe'-máyaímá mayówasa kwaásiyomba awánésa Ísuntavesa sésa áraire Áánútunopakemba kunkáiyé sumbánivo

²⁴ Ísu kwaási tirumbá tuwánéna séna mináímbá kentávésa íma tirunkakémbá kwésevo tívókari'a kembá umásinkanaaowe séna

²⁵ kwaási íma simámun-aimpinkenban-ivo kwemá kwaási tirumbá tuwánarontavena Ísu mináímbá siráiyé.

3

Níkótimasima Ísumba áísaa uráin-kwasai.

¹ moórawai áamáan-kawaa-kwaasi Yútaa-kwaasiti kawááná'á áwí'a Níkótimasi

² kwemá moórá-no'waamba Ísunopa'a téna séna anóndakoo Áánútun-aaí simásiminyondayavena embá ai'maráísama tamáyaanata awánaraumne. Áánútumo embó asirayámbó ímo ámakainkakai ó'on-o'on-kawe'-mayai íma kanaán-umai mayáásino súwana

³ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ímo ókwara'o aúnáraan-umai matinkáiyawaimo ésa Áánútumo kawááipa'a íma ménaaowe súwana

⁴ Níkótimasi séna anón-umáguraavo nóraumai aúnáí'a ónááoo séna tinóisai tirumpimbá íma ó'a komáiyasa matinkánááowe súwana

5-6 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a kwaásimo matínkáamba mindá kwaásiman-ovo Áánútun-amankomo umátínkáimba mindá Áánútun-amankogwara'a aúnaí'a kwéowe. Ímo nonkwará Áánútun-amankogwara'o aúnáraani'o umáimo ménaaoni'a umátínkáawai Áánútumo kawááipa'a íma ménaaowe.

7 ókwara'a aúnaraan-umai matinkáníyemo súnda-aintavena íma áá'a kaíno.

8 maarán-áimbá imáyáa uwó. úndáoma kwená imáyáavinkemba kwénaaisasa ane'á íma kwéawanesa sésa náávakena náávvara kwénaaiyo kwésewe. mirámó intembá Áánútun-amankoma miráráán-umai kwaási kwéumatinkaiye súwana

9 Nikótimasi séna nóra ena mirá íníyo súwana

10 Ísu séna Ísareri-kwaasivimba aai kwésimatimendawai óndanivo mináimbá íma isaáne.

11 árai'a simáme'a sé'a kesáá awáraunda-yantaa ísaraunda-yantaataveta kwésimatimunda isa'á íma kwéisaawe.

12 mirá kwéon-tantaa marapá'ó kwéon-tantaatave'o kwésimamunda íma áraire séndanivo kwíyómpa-tantaatave'o simáméndamo e nóra e áraire síníyono.

13 íma kwíyómpa'a irésa kunkáavo keyáá kwíyómpakemba kunké'a kumpaáruraundawai kwíyómpa-tantaa'a kanaán-umai agaráátinkaumne.

14 naaóvá'á Mósesi óntandei irankavayaambá tarórumai taaira'ó mósá marówasa puwónáesamo un-kwáásí awánésa íma pukáawe. mirámó uráintemba kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba sínkambai taaira'á mósá

maránááomba pósa

¹⁵ kesááiyavesamo árairemo síyawaimo ésa aúnaí'a umái aasiyaasí maí'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

¹⁶ Áánútu marapá'á máyáan-kwaasiyavena ávááraumai aruntávéna éna póna kwenáánimba kímborawaimba ai'marówana kunkáimba pósa kwenááiyavesamo áraire síyawaima kwaási máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a íma maí'mai'a ónááovo kwená egwaa'á aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe.

¹⁷ marapá-kwáásí aavimbá maitinkaaó séna Áánútu ááninkomba íma ai'marówana kunkáivo marapá-kwáásí sáwí-imayaavimba máyáawima kuntí'mai kawer-ámpá'á métinkaaó séna Áánútu ááninkomba ai'marówana kunkáiyé.

¹⁸ Áánútu ááninkon-aaiyavesa áraire kwésewai íma aavimbá maitinkánivo ímo árairemo kwésewaima á'a aavimbá maitínkaraiyé. Áánútu kímboraaaninkon-aaiyavesa árairemo ímo kwésentavena á'a aavimbá maitínkaraiyé.

¹⁹ sámó kamátinkaiwaima marapá'á kunkáimbanivo kwaási sáwí'a kwéesa pósa túnín-ayampatavesa imáyáama ésa sámó kamátinkaiwainopa'o ímo tentávéna aavimbá kwémaitinkaiyé.

²⁰ sáwí'o kwéowai sámó kamátinkaiwaintavesa íma kwétinkaisasa kesí mayáimá paárivero sésa íma sámó kamátinkaiwainopa'a tagwémaewe. sáwí'o kwéowai mirá kwéovo

²¹ arupímo kwéowai sámó kamátinkaiwainopa'a tamáyáamba pósa Áánútu siráini'o kwéomba

kwétuwanaawe.

Ísuna kwaasái Yóni simátímakain-kwasai.

²² minkákémbá Yútiyaa-ayampa'a Ísuwe kwená kwayó-kwaásiyé komésa nombá kwévetinkowana

²³⁻²⁴ minkánaávímbá Yóni íma ándáva'a máankaronka'a Ínóni-ayampa'a Sérími-naokona egwaa'-nónayumpa'a Yóni ména sáwíva'-nomba kwáyopa'a máyowasa kwaásiyomba tóyo uwaná Yóni nombá kwévetinkowasa

²⁵ Yónina kwayó-kwaásiyónté moórá Yútaa-kwaasigoe mésa mono'-nómbó pétinkon-aintavesa kwesimá kwesiman-esa

²⁶ Yónina kwayó-kwaásiyómbá kwenópa'a tasimámeša sésa anóndakoo Yóntáni-nonkona menávápá'á esé méraiwaimba kwenáwí'a mósá makáawaima kwemá nombá kwévetinkaisasa sáwíva-kwaasi kwétoyo owe suwaná

²⁷ Yóni séna Áánútumo tímísasamo ombá mindá miwínéimán-iyé.

²⁸ kemó siráunda Áánútumo usásinankaiwaima íma kemá úmpo si'marówa'a kwená aiva'á tiráumne siráunda-aimba ísaraawe.

²⁹ maarán-áímbá imáyáa oró. aúná-ininkomo awaikónópa'o tisanamá awaikó amááaraanarawa'o aamoimó onten-umái Ísunopa'a tewa'á aamoí kwéune.

³⁰ kwemá anón-kwaasi ímbá póna kwenáwí'a iyínívo kemá kító-kwaasima únda póna kesúwí'a kumíníye Yóni siráíye.

³¹ kwíyómpakewaima amáparawai usáyaaitaraiye. maankákén-kwaásí marapá-kwaásí pósa marapá'ó kwéon-tantaatavesa

kwésevo kwíyómpaken-kwaasi usáyaaitarain-kwaasi póna

³² awánarain-tantaa ísarain-tantaatavena kwésisasa íma kwéisaambanivo

³³ kwenááiyavesa áraire kwésewai sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé sisasá tuwánésa sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé kwésewe.

³⁴ Áánútu ai'mákaiwqimba kwenamankómbá ámatukaimba póna Áánútun-aai kwésisasa mináíntávésamo árairemo kwésewai sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé kwésewe.

³⁵ Áánútu avowámá éna ááninkomba arumbá aména séna amápa-tantaa'a kawáaumi taviyiyó siráiyé.

³⁶ ááninkon-aaiyavesamo árairemo sésamo kwesé aráápamai maíyawai aúnái'a umái maí'mai'a ónááovo kwenááimo ímo ísámaimo kawé'ó kwéiyawai íma aúnái'a umái méwana Áánútumo áwáá'o tíyimba miwísé aasiyaasí kwaíkwei'a isasá kwémaewe.

4

Sámériyaavaken-ininkona kwaasái.

¹⁻³ Yóni nombó pétinkarain-kwaasi Ísumo pétinkaraimba kóyaaitamai-kwaasi pétinkaraiye. ánivo Ísuma íma pétinkaraivo kwená kwayó-kwáásí pétinkaraawe. Yónimo kwévetinkain-kwaasi Ísumo kwévetinkaimba kóyaaitamai-kwaasi kwévetinkajin-aimba amáán-kawaa-kwaasimo ísón-aimba Ísu iséna Yútiyaa-ayampa'a tuwéna moórágwara'a Káríri-ayampa'a kónáe séna

4 Sámériyaa-ampa'a kónaumne séna

5 kúmba Sámériyaa-ayampa'a Sáíkaa-naopa'a naaóvá'ó Yákópomo ááninko Yósévimbo ámakombarama egwaa'á kwáyon-daopa'a kúmba

6 Yákópo nombá uwíníyena u'makóm-bai'a kwáyowana aampa'á kwéguwana Ísumba ávónkówana mimbáíká'á kwáyá'wái komáyowasa

7-8 kwená kwayó-kwáásí toómbá meéyán-onae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwíníyena túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana

9 minínínkó séna emá Yútaa-kwaasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo íma nombá usimiyó siyó siráiyé. Yútaa-kwaasiye Sámériyaa-kwaasiye íma moórá-anavinkemba kwénaantavena íma nombá usimiyó siyó súwana

10 Ísu séna Áánútumo kanaán-umaimo aminíntantaa'a íma awánaraane. nombá usimiyómó súnda-kwaasigona ááimba íma suwánáánda-kwaasi úne. kesí ááimba suwánáándawairaankasi kwántámai se aasiyaasí maí'mai'a ónááon-domba simiyó séna'a amúsino súwana

11 minínínkó séna maandómbá avéúmpá'ó kunkwáyáimba náán-anavina maí'mai'o ónááon-domba uwíníyono.

12 kentáá síkwá'náoma Yákópoma maandómbáí'á u'maréna kwená sipisípiye kwená akúnté tímakaimba pósa maandómbá kwénaawe. kemó súnda emá timíníyonda-nonkoma Yákópo tímakain-donkomba íma usáyaaitaniye kwésune súwana

13 Ísu séna maandómbó kwénaiyawaimo éna ókwara'a nontávéna tinkánívo

14 kemó tíménda-nombo náiyawaimo éna íma ókwara'a nontávéna tinkáníye. kemó tíménda-nombo náiyawaimo éna tirumpimbá nonayumpinkémbó usausa intenkáámbá ínasa pósa aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowe súwana

15 minínínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá nontávéna íma sinkáína'a íma maampínkémbá tauwónaumne súwana

16 Ísu séna enawaikómbá koááyamai áí'mae tiyó súwana

17 séna kesuwairíyaaimba úne súwana Ísu séna emá árai'a séndamanivo

18 éva'aasei-kwamba mairé miwísé maémaenda isamá ívé'o minkwáásígó emó máyaanda íma enawai'á isamá po árair-aimba simásimene súwana

19 minínínkó séna kemó imáyáamo únda Áánútun-aaí simátimendana'a óne.

20 Sámériyaa-kwaasi kentáá síkwá'náma sésa maanómáká'á Áánútuna imáyáa mósá máráaro siráawa'a keinárawa'a Yútaa-kwaasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Áánútuna imáyáa mósá máráaro sewé súwana

21 Ísu séna kemó sendamá áraire siyó. moórá-kanaamo tínimba maanómákákwárá Yérúsaremu-naopakwarare su'mainivo amápa'-mapakwara'a kesivoná imáyáa mósá maránááowe.

22 keinárawa'a Sámériyaa-kwaasi kwená imáyáa máráambanivo kwená ááimba íma awánare'a owe. Yútaa-kwaasiya kwená imáyáa mósá maréta kwená ááinta awánaraumne. Áánútu séna moóráwai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae síníwai Yútaa-kwaasivinkemba paáriniye siráíye.

²³ kesivo séna kesí imáyáama mósá maráiyamba íma tóikakemba é'a árai'a tirunkakémbá kesí imáyáa mósá máraaro siráimba miráumai moórákanaama kwétisasamo árai'o kesivoná imáyáamo mósá kwémaraiyawaima tirunkakémbá arupí umái kesivoná imáyáama mósá maránááowe.

²⁴ Áánútumba áúma íma kwáyáísana amankómá máyáísasa pósa íma túrandei ane'á kwéawanaavo miraráán-umai Áánútuna imáyáamo mósá máraambo ombá kwenamankó túwa'naa isasá tirunkakémbá kwená imáyáa mósá máraaro súwana

²⁵ minínínkó séna Áánútumo usásinankaiwaima Káraísitiye sewái kumíniye. kumíndara'a amápa-tantaatavena simátimíniye sewa'á ísaraumne súwana

²⁶ Ísu séna mináímbó séndawaima maandá kemá úne Ísu siráiyé.

²⁷ Ísu mináímbá súwasa kwená kwayó-kwáásí koyauwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontavena súmba Yútaa-kwaasiti namuro-ínínkóntávéna kwésuwana póna táá'a kówasa tirumpin-ímáyáámá ésa minínínkóntávéna nóintavaiya kwéankaisana iyó-imayaa ésa Ísuntavesa nóra séna minínínkóe kwésiyo-imayaa ésa íma taáísaa uwaná

²⁸ minínínkómá kwená sawei-ánámá tuwéna naaópa'a kwéna simátiména séna

²⁹ amápa'a uráunda-yantaa'a paárurain-kwaasi máyáiyé. Áánútumo usásinankaiwaiya'iya taawánaaro súwasa

³⁰ naaópa'a tuwésa Ísunopa'a tumbá

31 Ísuna kwayó-kwáásí Ísuntavesa sésa anóndakoo toómbá naaó amataáará'á suwaná

32 Ísu séna kemá íma awánaan-tomba makáumne súwasa

33 kwená kwayó-kwáásí keáímbá sésa nááwa toómbá maimaéna máámakaiyo suwaná

34 Ísu séna toóntávénamo tááimo kwétinkaintemba si'mákaiwain-aaí isé'a kwená mayáímá maimaé'a kwégwe'a ánásanaundayavai kwésinkaiye.

35 kígauva'a kwáyáin-tontave'a éíyain-kwiyomba ánásainana ávuma káínata áká'mai torupánaumne kwésevo kemá sé'a awánaaaro. ívé'a maankánáámá toómbó ávumo kaintembá miraráán-umai kwaásiyomba tí'mai Áánútunopa'a kwiyónááowe.

36-37 kwaásiyombo tí'mai Áánútunopa'a kwitinkáíyan-kwaasimo ésa miwí kawe'-meyámbá mayáiyasa Áánútunopa'a tíyan-kwaasi aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe kwésune. évakarawai kígau úmaraiyasa ó'owima akaránááowe kwésewe. miráumai kígau íyawaigwara akaráiyawaigwara'o ésarai aamoí ónááowe.

38 ó'owima kígau úmakaamba isa'á kemá ti'maráúna'a ó'owiti mayáívínkén-tómbá kwéakaraawe Ísu kwántámai-aimba simátímakaiye.

39 ánivo minínínkó séna amápa'a uráunda-yantaa'a paáruraiye siráin-aimba isésa pósa Sámériyaa-kwaasi mindáópaken-kwaasi Ísuntavesa sésa árai'a Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé sésa

40 Ísunopa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a tamaiyó suwaná Ísu kae-táwai koména

41 aaí simátimuwasa isésa sáwíva-kwaasigwara'a sésa árai'a sáwí'o umáímo máyaundavinkenta kawer-ámpátá mésinkaniwaiman-iyé sésa

42 minínínkómbá simámesa sésa íma enááiyé su'maiyavetaanivo kwenáái ísaraundayaveta séta marapá-kwáásí sáwí'o umáímo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mésinkaniwaiman-iyé siráawe.

Ísu moóra-iyampoi asóvamankarain-kwasai.

43 Ísu kae'-nó'wáámbá kwaéna mindáoopa'a tuwéna Káríri-ayampa'a kónáe séna kwéna

44 séna Áánútun-aaí simátímíwain-awi'a kwenamááraa íma mósá máraáavo á'on-daopakenkwaasi kwenáwí'a mósá máraáawe súwasa

45 miráumai Káríri-ayampa'a kúwasa mináyámpákén-kwáásí aamoí umánkaraawe. ááéma tíyótaasa í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a koména Ísuna mayáímó mairáimba awánaraamba pósa aamoí umánkaraawe.

46 aamoí umánkówana Ísu Káríri-ayampa'a kwénaaena Kéna-naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo kasúkáin-daopa'a kúmba kámááni-kwaasi Kápénéamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a kwéuwana

47 Ísu Yútiyaa-ayampakemba Káríri-ayampa'a tiráin-aimba iséna Ísunopa'a téna séna kesááninko puwíndayavena kwéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasóvamankaniyono súwana

48 Ísu séna ímo ó'om-bayai-awaame'o awáné'o é'a íma kesááyave'a áraire sénááowe súwana

49 anóndakoo kesáánimba puwíndayavena kwéimba avekáán-umai tiyó súwana

50 Ísu séna enáánimba asóvagwivo kwaaó súwana Ísun-aaiyavena áraire séna kúmba

51 aampa'á kúmba kwená mayái-kwáásí tésa sésa enáánimba áí'a éránkariye suwaná

52 tísaa ena séna kesáánimba nósa-tawaiya áí'a éránkariyo súwasa sésa tindauma kwáyá'wái kokotámba éránkariye suwaná

53 avowámá imáyáa éna séna mitáwai enáánimba asóvagwiemo siráimba árai'a siráiyé súmba pósa kwená akúmpákén-kwáásí amápa'a Ísun-aaiyavesa áraire siráawe.

54 Yútiyaa-ayampakemba Káríri-ayampa'a komáyomba moóráma kawe'-máayái-áwáámé'á uréna minká'á miníyámpóígómbá asóvamankowasa kwená akúmbá áraire siráawe.

5

nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwaimba asóvamankarain-kwasai.

1 aáno Yútaa-kwaasi monotávésa tanómba kau-makónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái.

2 Yérúsaremu-naokona óntan-kuriva'a ontamá kwáyomba áwí'a sipisípigona ontamá miwáná egwaa'á nonkwaaúmbá áwí'a Pétéséta-nonkwaaumba kwáyowana

3 mindónkón-awampa'a kwááyu-namba éva'aasei-namba kwáyowasa mindáúmpátá tí'a ún-kwaasiyomba évaka'a tógavitan-kwaasiyonte

tíyayaamba kararón-kwaasiyonte mésa [nonkómó píví'namaemo kúmba amu'marésa máyówana

⁴ moórá-mora-tawai kwíyómpakewaima nonpímbá kumúwana nonkómá píví'namae kúwana aiva'á nonpímbá kumúwaimba áí'a éránkariye.]

⁵ tí'o ún-kwaasiyompimba moóráwai ména ayáátááka'a 38 ira'a áí'a kwéun-kwaasi máyowana

⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a kwéiye-imayaama éna áísaa ena séna embá asóvaiyavai kwéankaiyo súwana

⁷ séna nonkómá píví'namae kwíndara'a sí'maimo nonpímbó sinkáníwaima íma máyáíye. kemá kumónáe'a úndanivo moóráwai kembá kumáyaaitena nonpímbá aiva'á kúmísana kesí'a úwoi kwáyáíye súwana

⁸ Ísu séna usásinaao. ená tuvai'á maimaé kwaaó súwana

⁹ avekáán-umai áí'a érankowana kwená tuvai'á maimaéna kuráíye.

Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaara'a mirá úwasa

¹⁰ Yútaa-kawaa-kwaasi asóvamankon-kwaasiyavesa sésa ívé'a agándaan-kanaama po ená tuvai'á maimaé kwégonda aambá áúmbakaawe suwaná

¹¹ séna asóvamashinkariwaima séna ená tuvai'á maimaé kwaaó siráíye súwasa

¹² miwí áísaa esa sésa ená tuvai'á maimaé kwaaómó siráíwai nááwa'iyó suwaná

¹³ sáwíva-kwaasivimba Ísuma áúyokuwana póna asóvamankarowai séna áwí'a íma isáúnda-kwaasiman-íye siráíye.

14 simásuwena aáno anóm-bono'-naumpa'a iyúmba Ísuma avakáá-umai awánéna séna áí'a éránkáimba pò sáwíyamba sínkáivo se sáwí-imayaa ivátuwaaoo súwana

15 iséna Yútaa-kawaa-kwaasi kosimátimena séna asóvamasinkaraiwaima Ísuman-iyé súwasa

16 Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a Ísuma asóvamankarontavesa Yútaa-kawaa-kwaasi Ísumba sáwí'a umánkámae iyúwana

17 Ísu séna kesivo aasiyaasi-táwai mayáímá kwémayaimba pó'a miraráán-umai mayáímá mayánaumne súwasa

18 agándon-kanaara'a asóvamankarontavaigwara Áánútuma kesivomán-iyé siróntavaigwara'a pósa Yútaa-kawaa-kwaasi sésa tuvuwónáe síma sima'a umbá Áánútuma kesivomán-iyé sirónten-umai Áánútuwe kesé mimbóráí'a umái máyauye siráimba pósa Yútaa-kawaa-kwaasi sésa tuvuwónáe siráawe.

avowáná kwaasái Ísu siráin-kwasai.

19 suwaná Ísu simátimena séna árai'a simátime'a sé'a ááninkoma pó'a íma kesí imáyáavinkemba únda kesivomó imbá awáné'a mirá kwéune. kesivomó intembá ááninko kwéune.

20 kesivo ááninkomba arumbá siména amápa-tantaa'o kwéimba kwéagaraasinkaiye. usáyaaitanim-bayai agaráásinkaina'a mimbáyái máyána'a táátavai ónááowe.

21 kesivomá pukáampinkembo usásintinkaintemba ááninko kesí imáyáavinkemba usásintinkanae'a kwéune.

22 kesivo séna íma aaivimbá maitinkánaumpo aaivimbó maitinkáním-bayai kesááninkomba ámakaumne siráíye.

23 aaivimbó maitínkáanda-mayai símakaimba pósa kesivo áwí'o mósá márántemba ááninko súwí'a mósá maránááowe. kesúwí'o ímo mósá maráiyawaimo ésa kesivomá si'mákaiwai áwí'a íma mósá maránááowe.

24 árai'a simátíme'a sé'a kesááimo isésamo árai'a ai'mákaiwaima Áánútuma iyémó kwésiyawaima á'a ááimba ásámai aúnái'a umái maí'mai'a kwéowe. kwaási máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a kwaémáyaimba Áánútuna egwaa'á tamáyáamba pó'a íma aaivimbá maitinkánaumne.

25 árai'a simátíme'a sé'a moórá-kanaa kwétinasa pukáiyán-kwaasi Áánútu ááninko-saai isánááowe. isáiyawaima usásinesa maí'mai'a ónááowe.

26 kesivomá kwaási máyáawaina ááimban-íye. asirayámbá siména séna mirámó úndantemba kwaási máyáawaina ááimba óne siráíye.

27 kemá kwíyómpakemba kwaási úranda'a kumpaáruraundawai únana póna kesivo kentávéna séna aaivimbó maitinkániyonda-mayai amúne siráíye.

28 mináíntávéna íma táá'a kaíno. moórá-kanaamo tínimba utamátínkaren-kwaasi amápa'a kesáái isésa

29 utamátínkarepakemba usásinanaaowe. kawe'ó uréwaimo usásinesa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe. sáwí'o uréwaimo usásinaiya'a aaivimbá maitinkánaumne. mináíntávéna íma táá'a kaíno Ísu siráíye.

Ísumba kwená ááin-kwasai.

³⁰ Ísu simásuwena séna íma kesí imáyáavinkemba úndanivo si'mákaiwaima simásímakaintemba mirá kwéune, íma kesí imáyáavinkemba úndayave'a arupí umái aavimbá maitinkánaumne. kesivo simásímakainten-umai aavimbá maitinkánaumne.

³¹ keyáámo kesáváímó súndarakai kamparé sesinó.

³² moóráwaigwara'o kentávénamo kwésimba árai'a kwésiye.

³³ keinárawa'a évakarawai ti'márówasa Yóni nombá pétinkaiwaimba koáísaa uwaná Yóni kentávéna séna árai-kwasiman-iyé. kosimátíméro siráiyé.

³⁴ kesí ááimbo sénááontavai íma anón-imayaa úndanivo Yóni kentávái siráin-aintavai áraire síya'a sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae-imayaa kwé'e'a mináimbá kwésimatimune.

³⁵ oómbó aampa'ó kúra'mae konten-umái Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a sáwíyanka'a aamoí uráawe.

³⁶ moórá-yantaakoma Yónima kentávéna siráin-ainkomba usáyaaitaraiye. kesivomó simásímakaim-bayaima kwémayaunana mimbáyáígómá kesí ááimba kwévaariye. kesivomó siménamo si'mákaim-bayai kwémayaunasa kesí ááimba kwéawanaawe. mintántáákómá Yónima kentávéna siráin-ainkomba usáyaaitaraiye.

³⁷ kesivo si'mákaiwaima kwegwárá'á kentávéna simbánivo kwenáái ísámai íma kawé'á é'a kwé-nané'á íma awánaraawe.

38 si'marówa'o kunkáundayave'a íma áraire kwéseмба póna Áánútun-aaí íma tirumpimbá kwáyáíye.

39 keinárawa'a sé'a aúnái'a umái maí'mai'a ónaumne sé'a Áánútun-aaí aúvávimba awána-awana kwéowe. mináúvávimbá kesí ááimba agaimárówa'anivo íma kawe'á umái ísaraawe.

40 kawe'ó umáímo isé'o kesópa'o tékaankasi aúnái'a umái maí'mai'a osino.

41 kwaási kesúwí'a anómba umásinkanaaowe-imayaa íma kwéune.

42 Áánútumbo ímo tirumbó áménka'a kwétuwanaumne.

43 kesivomá simásímakaintave'a kunkáundanivo íma kawe'á umásínkaraawe. ánivo moóráwaimbo kesivomó ímo simámakaindawaimo tína'o é'a kawe'á umánkanaaowe.

44 keinárawa'a sé'a kwaási kentáá súwí'a anómba umásinkanaaowe sé'a pó'a kesáái íma áraire kwésewe. Áánútuma kentáá súwí'a anómba umásinkaniye sékaankasi kentávé'a áraire sesinó.

45 kesivo aúranka'a íma aavimbá maitinkánaunda póna Mósesi naaóvá'á amáán-aimba agaimakáiwai aavimbá maitinkáníye. Mósesi kwésuwa'naa iyémó sewáímó éna kwemá aavimbá maitinkáníye.

46 Mósesi kesáái agaimarómba pó'a Mósesin-aaiyave'o árairemo kwésekaai kesááiyave'a áraire sesinó.

47 Mósesimo agaimakáin-aintave'a íma áraire kwéseмба pó'a kesááiyave'a íma áraire kwésewe Ísu siráíye.

6

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Árúku 9:10-17

¹⁻⁴ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá sáwíyanka'a tíniye kwéuwana Káriri-kwaaunkona menávápá'á Ísuma nompí-sípívimbá kwéna minkwáúnkóná moórá-awi'a Táípiriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasiyomba asóvamatinkarowasa awánaresa pósa kwenánaaemba kwárówasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívínkémbá marapá'á ásávesa omápa'a umáyówasa

⁵⁻⁶ sáwíva-kwaasi Ísunopa'a kwéiyuwana tuwánéna imáyáama éna séna naaémba mirá ónaumpo aiva'á Vírípimba áísaa umai isánáe séna áísaa ena séna náávakena toómbá meéyámba'maiya tíménara nánááoo súwana

⁷ Vírípima séna sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meéyámba'maiya timúnasaya naasinó súwana

⁸ moórá-kwayo-kwaasi Sáimoni Pítaa áváko áwí'a Éndaru

⁹ kwemá séna moórá-iyampoigo éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwára'á makáimbanivo sáwíva-kwaasi máyáawe súwana

¹⁰ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna mara'á máéro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á máúmba minkwáásívínkémbá sáwíva-kwaaima 5,000 kwaaima máyówana

¹¹ Ísu mintómbá maisokéna Áánútuntavena súwi simásuwena toómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásír'á timúwasa miwímá

tímúwana toómbó nontenkáán-umai noyáá'a miráumai nowaná tímú'a vówasa miwítí imáyáaomo úni'a uwaná

¹² kwená kwayó-kwáásíyávéna séna mintón-ayai íma úwoiva'a tuwé'a máyáaro súwasa

¹³ éva'aasei-tompinkemba nésamo túwón-ayaivinkemba sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitowasa

¹⁴ Ísumo úmba awánésa sésa Áánútun-aai simátímiwaima íya awánáúnda-awaame'a isatá awánáúmne sésa kwéamu'maraundawaiman-iyé sésa

¹⁵ kentáásí kawááíta ínáyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó sun-áimbá iséna íma mirá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iráíye.

Ísuma non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

¹⁶ Ísu omápa'a umáyowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí nonkwaúnkón-awampa'a kumésa

¹⁷ Kápénéamuva'a kónáe sésa nompí-sípívimbá usámaaisesa kuwaná Ísuma íma usauwerówana no'wáámba aúkúwana

¹⁸ anón-undaoma kwétena nonkómá tuvántááva kwéuwasa

¹⁹ tamayó'nei nombá tuwintámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena nompí-sípígóná egwaa'á túwasa awánésa táátavesá kwéuwana

²⁰ Ísu séna kemá úmpo táá'a kaivó aáno máéro súwasa

²¹ aamoí ésa sésa nompí-sípívimbá usámaaisaao suwaná avekáán-úwana nompí-sípígó non-awámpá'á kúpa'a kuráíye.

Ísumba avakáá uráan-kwasai.

²² aaváyaavimba menávápá'á komáyón-kwaasi sésa tíndauma kímbora-nompi-sipima kwáyáísana Ísuma íma mimpímbá kwisasá kwená kwayó-kwáásí miwíyé su'mai kuráavo Ísuma náávava máyáiyo siráawe.

²³ évaka-kwaasi nompi-sípívimbá Táipíriyasivakemba kwétoyo-esa tíndauraamba Ísu Áánútuntavena súwi súwasa kwaásiyomba toómbá néiron-ayampa'a tésa

²⁴ Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé íma máyóntavesa tivakáá ónáe sésa mindómpí-sípívimbá usámaaisesa Kápénéamuva'a kuráawe.

Ísu maí'mai'a ónááon-tomba úne siráin-kwasai.

²⁵ Kápénéamu-ayampa'a kumbá Ísumba awánésa sésa kesí anóndakoo nósa-tawai maavá'á tiráano suwaná

²⁶ Ísu séna maísáaro íma kawer-áwáámé'á agaráátínkaraundayave'a kwésivakaa-ovo toómbó naráantave'a kwésivakaa-owe.

²⁷ toómbó ímo kwaíkwai'o índá-tontave'o é'a íma mayáímá maé'a kwaási maí'mai'o ónááon-tontave'o é'a mayáímá máyáaro. mintómbó timénaunda kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mintómbá timénaumne. Áánútu kesivomá kentávéna séna aamoí kwéumankaumne. kesí mayáímá mayaaó simbá pó'a mintómbá timénaumne súwasa

²⁸ áísaa esa sésa nóraumaiya Áánútuna mayáímá mayánaumno suwaná

29 Ísu séna kentáv'é o sé' o árai'a Áánútuma ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Áánútuna mayáimá maé'a sewé súwasa

30 nóra awaamera'i. ímo awánáúnda-awaame' o inataámó éta awánétaamo éta séta árai'a Áánútuma embá ai'maráísama kunkáandawaima óne. nóim-bayai-awaamera ínyono sésa

31 kentáá síkwá'náma kavóná-marava'a mésa kwíyómpaken-tomba áwí'a máána-tomba némaëbanivo emó uráandawaimo éna íma mindá usáyaaitaraiye. naaóvá'á Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna kwíyómpaken-tomba tímúwasa naráawe agaimaréna siráiyé suwaná

32 Ísu séna maisáaro Mósesimo tímakon-tomba íma kwíyómpaken-tomban-iye. kesivomá kwíyómpaken-tomba kawe-tómbá kwétimiye.

33 kwíyómpakembo marapá'ó kunkáiwaima kwemá Áánútuma kwétimin-tomban-iye. kwentáv'é a pó'a maí'mai'a ónááowe súwasa

34 sésa sénda-tomba aasiyaasi-táwai simiyó suwaná

35 Ísu séna kemá maí'mai'a ónááon-tomba úne. kesópa'a kwétiyawai íma tááima kwétinkaiye. kenká'á aráápamai kwémaiyawai íma nontávéna kwétinkaiye.

36 á'a simátime'a sé'a kesí mayái-áwáámé'á awánaëbanivo kesááyave'a íma áraire sésa kenká'á íma aráápamai kwémaewe.

37 ánivo kesivomó kwésimin-kwaasimo é'a kesópa'a ténááowe. kesópa'o tíyan-kwaasiyave' o é'a íma kóro sénaumne.

38 kesí imáyáa kwaránaundayave'a kwíyómpakemba íma kumbáyaumpo

si'mákaiwaina imáyáa kwaránaundayave'a kumbáyaumne.

³⁹ si'mákaiwaima simásimena séna amúnda-kwaasi sáwí-amba kwaráavo se kawááwo. naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkaano.

⁴⁰ kesivomá simásimena séna kesááninkoo embá awánésa sésa Áánútu ááninkoman-iye síyawaima aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe siráíye. naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne Ísu siráíye.

⁴¹ kemá kwíyómpaken-tomba úne Ísu súntavesa Yútaa-anon-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa iséise kwéesa

⁴² sésa kwemá Ísuma Yósépi ááninkoman-iye. anóvowi átaamo tuwánáúndayaanivo nóra sénawa kwíyómpakemba kunkáumne kwésiyo suwaná

⁴³ Ísu simátimena séna íma mirá iséise oró séna

⁴⁴ kesópa'a íma úwoima ténááovo kesivo kembá si'mákaiwaima tááyaina'a kesópa'a tíya'a naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne.

⁴⁵ mindáyavai naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai agaimarésa sésa Áánútu amápa-kwaasi simái agaráátinkaniye siráawe. kesivon-áái ísámai kawé'á íyawai kesópa'a ténááowe.

⁴⁶ kesivombá íma awánaraavo kemá Áánútunopakemba kunkáundawai keyááma kesivombá awánaraumpo kesivon-áái ísámai kawé'á íyawai kesópa'a ténááowe.

⁴⁷ árai'a simátime'a sé'a kesááiyavesa áraire sésa kenká'á aráápamai kwémaewai aúnaí'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéesaawe.

⁴⁸ kemá maí'mai'a ónááon-tomba úne.

49 kentíkwá'náma kavóná-marava'a mésa máána-tomba neémesa úwoi putaráawe.

50 ánivo kwíyómpaken-tomba mirán-tómbá náíyawaima úwoi maí'mai'a ónááowe.

51 kemá kwíyómpaken-tomba maí'mai'a ónááon-tomba úne. mintómbó nésamo ésa maí'mai'a ónááowe. kesúma timúna'a naantávé'a pó'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

52 Ísu súwasa Yútaa-anon-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa iséise ésa sésa nóra éna mindá'á kwenáúma simínata nánaumno suwaná

53 Ísu simátimena séna árai'a sune. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai pó'a kesúmo ímo né'o kesí naaemó ímo né'o é'a íma maí'mai'a ónááowe.

54 ánivo kesúma kesí naaemá naawái aúnái'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaamba pó'a naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne.

55 kesúma kawe-tómbán-íye. kesí naaemá kawe'-nómbán-íye.

56 kesúma kesí naaemá naawái kesé tarúmai máyáawa'a kemá miwísé tarúmai máyaumne.

57 kesivo si'mákaiwaima maí'mai'a kwéintave'a kemá maí'mai'a kwéune. kemá maí'mai'a kwéundayave'a pó'a kesúma naawái maí'mai'a ónááowe.

58 kentíkwá'náma toómbá neémesa úwoi putaráawe. kemá sún-da-tomba kwíyómpaken-tomba íma mirán-tómbán-íye. kemó sún-da-tomba mintómbá naawái aasiyaasí maí'mai'a ónááowe Ísu séna

59 Kápénéamu-naopa'a mono'-náúmpá'á mináímbá simátímakaiye.

60-61 Ísu simásuwowasa kwenánaaemba

kwakón-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa ísámai iséise ésa sésa kwemó sin-áínkómá íya sinkáin-aimba póna umbaí kwétaiye suwaná Ísu arumpin-ímáyáámá éna simátimena séna mináintávé'a kayókáawe.

⁶² kemó kwíyómpakembo kwaási úranda'o kumpaáruraundawaimo kuntauweré'o íyóna'o suwáné'o é'a nóra imáyáawa ónááoo.

⁶³ kwaásiti asirayánkó íma túwa'naa ivo Áánútun-amanko aúnái'a umái maí'mai'a kwéumatinkaiwaiman-iyé. mirámó intembá kemó sún-da-aimba aúnái'a umái maí'mai'a ónááon-aimba imbánivo

⁶⁴ évakarawaima kentávé'a sé'a kampa'á siyé kwésewe Ísu súbma Ísuma kampa'á siyé mó sun-áimbá kwená kuntaru'ó íníwainkwará'a naaóvá'á ísaronka'a póna évakarawai kentávé'a sé'a kampa'á siyé kwésewe Ísu simásuwena

⁶⁵ séna mindáyave'a á'a simátime'a sé'a kesópa'a íma úwoima ténááovo kesivomó tááyaina'a ténááowe siráiyé.

⁶⁶ Ísu súwasa kwenánaaemba kwakón-kwaasi évakarawai Ísumba ivá'á auwésa kwesé íma kwénaauwana

⁶⁷ Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena séna kegwárará ivá'á kwésiyuwaaó séna tísaa úwana

⁶⁸ Sáimoni Pítaa séna anóndakoo nááwa ewa kónaunawa seénó. emá aúnái'a umái maí'mai'a ónaumne-aimba kwésene.

⁶⁹ ívé'a entávéta séta árai'a séne. Áánútunopakemba kawé'ná'á óneya kwésune súwana

70 Ísu simátimena séna kemá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasima ítátinkaundanivo keinárawapinkemba moórá sáwína'a paáriníye súmba

71 Sáimoni Isakérióti ááninko áwí'a Yútásintavena séna Yútási kwemá kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba Ísuna kuntaru'á mayáníwaiman-íye. kwentávéna mináímbá siráíye.

7

Ísu áúnava'maati kwaasái.

1 minkákémbá Yútiyaa-ayampaken-kwaasi Ísumba tuvuwónáe kwésuntavena Ísuma Yútiyaa-ayampa'a íma kwénaaena Káríri-ayampa'a kwénaauwana

2 Yútaa-kwaasimo kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaama sáwíyanka'a túwasa

3 Ísu áúnava'maa'a aká'áámba simánkesa sésa maanáyámpá'á tuwéma Yútiyaa-ayampa'a kwaasi torupanááopa'a ená mayáímá komáénasa pósa ená kwaasi ená kawe'-má'yái awánanaaowe.

4 amápa-kwaasi suwánanaaowe síyawaima íma aúpá'á mayáímá mayánááomba po amápa-kwaasi túranka'a mayái komayaaó sésa

5 Ísun-áúnava'maa'a kwentávésa íma imáyáa ésa sésa Áánútunopakemba kunkáiye sésa mináímbá simámúwana

6 Ísu simátimena séna amáparawai kesí ááimba suwánanaao-kanaama íma tiráivo kemá úwoi kwíyasa tuwánésa

7 marapá-kwáásí kembá íma áwáá'a tíkaavo miwíyáv'é'a sé'a kentí mayáímá sáwí'a kwéowe súndayavesa kembá áwáá'a síkaawe.

8 tanómbó opa'á koró. amáparawai kesí ááimba suwánanḡao-kanaama íma tisa'á ívé'a íma tanómbó opa'á kúmpo kemá koró séna

9 Káríri-ayampa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremuva'a kuráin-kwasai.

10 Ísu máyomba áúnava'maa'a tanómbó upa'á kuwaná naaémba kwemá aúpá'á kúwasa

11 Yútaa-anon-kwaasi Ísumba kwéavakaa-esa sésa náávava máyáiyó sésa tísaa uwasá

12 Ísuntavesa úwoi-kwaasi sáwívar-aimba iséise ésa sésa évakarawai sésa kawé-kwáásímán-iye suwasá évakarawai sésa ímanivo kampa'naampa-kwáásímán-iye sésa

13 Yútaa-anon-kwaasi sáwí'a umásínkáavo sésa íma avora'á sumbá aúpá'á siráawe.

14 Yútaa-kwaasimo kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaama évareva kwáyowana avumpin-táwai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwenááima simátimuwasa

15 Yútaa-anon-kwaasi isésa táátavai ésa tóipimba tiyáámba áákesa sésa monor-áimbó isópa'a íma koména ísaraimbanivo nórapakena ísaraiyo suwaná

16 Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáavinkemba íma simátimé'a Áánútu si'mákaiwaina imáyáavinkemba simátimune.

17 keinárawa'a imáyáama é'a sé'a náávaken-aina simásímakaiyo. kwená imáyáavinkena'i. Áánútuna imáyáavinkena'iyo-imayaama kwéowe.

Áánútumo siráini'a ónáe síyawai miwímó ésa simátimunda-ainkona ááimba isánááowe.

¹⁸ kesávái-ímáyáávínkén-áímbá síyawai kesúwí'a mósá maráígwáe sésa kentí imáyáavinkemba kwésevo ti'mákaiwai áwí'a mósá maránáe síyawai íma kampa'naampá'á sembá árair-aimba kwésewe.

¹⁹ Mósesi áamáamba simátímakombanivo íma ísámai kawer-urére sembá sínkamonaé kwésewe súwasa

²⁰ úwoi-kwaasiyomba sésa íma tuvuwónáe-imayaa kwéeta máyaumpo enarumpimbá tar-aváá-kwámbá máyáísa mirán-áímbá séne suwaná

²¹ Ísu séna monor-áímbá kwéisaan-kanaara'a íma awánaraan-awaame'a uráunda pó'a kemá sáwívar-imayaa kwéowe.

²² kentíkwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa avakaumboé-no'waamba kwaésa túra'a araa'éna umái karánááowe suwaná naaémba Mósesi mináímbá agaimakómba pósa évaka-tawai monor-áímbá kwéisaan-kanaara'a mirá kwéowe.

²³ Mósesina áamáamba íma ankáíraamba pó'a agándai-kanaara'a mirám-báyáímá iyámpói túra'a kwéowe. ánivo agándai-kanaara'a moóráwaimba asóvamankaraunda pó'a mayáímá mayaánavo sé'a áwáá'a kwésiyewe.

²⁴ íma awáné-aase aintávái íma simátínkáaro. árai'a awánáíyan-aintavai simátínkáaro Ísu siráíye.

²⁵ Ísu simásuwowasa évakarawai Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sésa minkwáásiyáváíya tuvuwónáewa kwéseo sésa

²⁶ kwemá avora'á kwenááima simátímísa'anivo

íma aaivimbá mayánkaraawe. anón-kwaasiyomba sésawa kwemá Áánútumo usásinankawaima Káraísitiman-iyé mirá kwéseo. íya kwéseo.

²⁷ maankwáásígóná naaópa'a awánáúndanivo Áánútumo usásinankaiwaina naaópa'a íma awánáúndavakemba tíníye siráawe.

²⁸ minkákémbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a simátimena séna kembá ára suwánéra kesi máápa'a ára awánéra mirá kwéoo. íma kesi imáyáavinkemba kunkáumpo moórawai si'mákaisa'a kunkáumne. kwemá áraite siwáímán-iyé. kwembá íma awánaambanivo

²⁹ kemá á'a awánáúnda si'mákaisa'a kwenópakemba kunkáumne súwasa

³⁰ mináimbó súnkakemba tátoranae suwááesa kwená kanaamá íma tiróntavesa íma tátorowasa

³¹ úwoi-kwaasivinkemba évakarawai sésa Áánútumo usásinankaiwaima tíndara'a kwená mayáígóná awaamékoma amápa'-mayaiyomba usáyaaitaniye-imayaa kwéeta Ísuna mayáígómá mirám-báyáígómá póna Ísu Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé kwésune siráawe.

Ísumba koyátoraaro sésa ti'mákaan-kwasai.

³² úwoi-kwaasiyomba mináimbá sumbá amáán-kawaa-kwaasi isésa miwiyé mono-kawáá-kwáásiyé i-kwáásiyávésa sésa Ísumba koyátoraaro sésa ti'márówasa kuwaná

³³ Ísu séna sáwíyanka'a keinárawate mé'a si'mákaiwainopa'a íyóna'a

³⁴ sivakáá uwááe'a íma suwáné'a umáéndava'a íma kanaán-umai iyónááowe súwasa

35 Yútaa-anon-kwaasi iséise ésa sésa náávava kwíndayavena síyómpo avakáá uwááeta íya awánanaumne. Kíríki-ayampara Yútaa-kwaasi máyáapara kwéna kwenáái simátiminiyo sésa

36 kwemá séna sivakáá uwááe'a íma suwáné'a umáéndava'a íma iyónááowe simbá póta mináínkóná ááimba íma ísaraumne siráawe.

mai'mai'a ónááon-donkona kwaasái.

37 Yútaa-kwaasi kwááyu-nambo ésamo tanómpo kwégauvon-kanaara'a moórá-kanaama kwáyowana minkánáá anón-kanaama úwana minkánáár'á Ísu usásinena anónka'a séna nontávénamo kwétinkaindawai kesópakemba tamandaaró.

38 Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna siráintemba nonayumpinkémbó usausa intenkáámbó kesááiyavesa áraire síyawaima tirumpinkémbá nonayumpinkémbó intembá íníye Ísu súmba

39 Áánútun-amankontavena siráíye. Ísu íma kwíyómpa'a kuntuwékáintavena Áánútun-amanko íma kunkáíye. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndavinkemba usásine'a kesivonópa'a iyé'a Áánútun-amankomba ai'maráanana kuména kesááiyavesa áraire síyawai tirumpimbá kumbéniye-imayaa éna Ísu mináímbá simátímakaiye.

Ísuntavesa imáyáama taaínkaa'a uráan-kwasai.

40 Ísumo simátímumba kwaásiyomba isésa évakarawai sésa árai'a kwemá Áánútun-aaí simátímíwaiman-iye suwasá

41 évakarawai sésa kwemá Áánútumo usásinankaiwaima kwéamu'maraundawaiman-
iye suwasá évakarawai sésa Áánútumo usásinankaiwaima íma Kárírivakemba tíniye.

42 naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaima Tévítin-andarakemba Tévítina naaópa'a Pétáremuva'a marankániye agaimaréna siráiyé sésa umbá

43 Ísuntavesa imáyáama taaínkaa'a ésa

44 évakarawai sésa tátoranae sumbánivo íma tátokaawe.

45 íma tátoresá i-kwáásí mono-káwáá-kwáásítópare áamáán-kawaa-kwaasitopare koyauwérówasa nóra séra íma táto'mai áí'mae'a teéó suwasá

46 i-kwáásí sésa kwenááigoma amápa-kwaasi tááigomba usáyaaitariye suwasá

47 áamáán-kawaa-kwaasi tísaa esa sésa kenkwára'á kampa'á simátiyuwaisara kwéseo.

48 anón-kwaasiye kesáá áamáán-kawaa-kwaasiyaawe íma árai'a kwíyómpakemba kunkáiye kwésumpo kegwára'á mirá seró.

49 úwoi-kwaasiye su'mai áraire kwésewe. miwímá Mósesina áamáamba íma ísáamba póna Áánútu tínkaminiye suwaná

50 áamáán-kawaa-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Níkótimasi ááéma Ísunopa'a iráiwaima simátimena séna

51 kentáásí áamáánko séna íma úwoi sé'a sáwí'a uráiyé sé'a kwenááima ísare'a kwená mayái awáné'a aaivimbá mayánkááro kentáásí áamáánko siráiyé súwasa

⁵² Níkótimasimba aká'áamba simánkesa sésa Kárírivakewain-ánaaemba kwaráánó. Áánútun-
aai aúváiyimba awánamai kawer-uréo. Áánútun-
aai simátímíwaima íma Kárírivakenda'an-ivo
kwemá íma Áánútun-aai simátímíwaiman-iyé
sésa [

⁵³ kentí naaó'-nao'a kóyáwé uwaná Ísu Óríve-
ompa'a iráiyé.]

8

moórá-ininko ó'on-kwaasiye máyon-kwasai.

¹ Óríve-omapa'a Ísu uména

² aaváyaavimba kuména anóm-bono'-
naumpa'a umáyowasa kwaásiyomba kwenópa'a
torupowaná mara'á ména kwenáái
simátimuwasa

³ áamámba sun-kwáásíyé áamáán-kawaa-
kwaasiye aaraí áí'maesa minínínkó ó'on-kwaasiye
máyomba pósa áí'mai amáparawai túranka'a
ankésa

⁴ Ísuntaveša sésa anóndaakoo minínímbá ó'on-
kwaasiye máyáísata awánéta táto'mai áí'maeta
túne.

⁵ áamáán-auvaivimba Mósesi agaimaréna séna
mirámó índawaimba óntandei tuvúwónanaya
puwíníye agaimaréna siráiyé. nóran-imayaa éwa
seénó sésa

⁶ Ísumba maka sésa mirá senaná paárínata
kwembá aavimbá mayankánée sésa suwaná
Ísu kívaréna ayáánauvi'nei marará'á aúváí
agaimarówasa

⁷ áísaa aísaa uwaná usásinena simátimena séna imó sáwí'o uráindawai aivar-óntámbá maimé tuvuwíno simátimena

⁸ moórágwara'a kívairena ayáánauvi'nei marará'á aúváí agaimarówasa

⁹ isésa moórá-mora-kwaasi kunákárúwasowana anón-kwaasi aiva'á kumúwasa miwán-ánaqemba kwa'maésa kúmúwana minínínkówé su'mai Ísuwe máyowana

¹⁰ usásinena áísaa ena séna náávvara máyaaoo. amáparawai íma aaivimbá mayankánááoo súwana

¹¹ owé íma aaivimbá maisínkánááowe súwana kegwárará'á íma aaivimbá mayankáúna kómpo moórágwara'a íma mirán-uwo Ísu siráíye.

kwaási sáma kamátinkaina'a úne Ísu siráín-kwasai.

¹² ókwara'a Ísu kwenáái simátimena séna kwaási sáma kamátinkaina'a úne. kesínaqembo kwaráiyawai íma tunínivo sáma kamái mai'mai'a ónááowe súwasa

¹³ amáán-kawaa-kwaasi sésa eyáá ená ááimba séndamanivo íma árai'a kwésene suwaná

¹⁴ Ísu séna ímanivo kesááigona ááimba árai'a kwésune. á'a awánáúndavakemba kunkáundayavai á'a awánáúndava'a iyónaunda pó'a kemá súnda-aimba árai'a kwésune. kesí ááimba íma suwánaraawe.

¹⁵ marapá-kwáásí kentí imáyáavinkemba aaimá maisínkaavo kemá íma aaimá kwémaitinkaumne.

¹⁶ kemó aaimó maitinkáundarakai arupí úsino. íma kewé su'mai aaivimbá maitinkánaumpo kesé kesivoé aaivimbá maitinkáyauye. miráumai kemó aaimó maitinkáundarakai arupí úsino.

17 kentí áamáán-auvaivimba agaimaréna séna kae-kwáásírái moórá-aimbo séyambo ékai mináimbá árai'a kwéseye agaimaréna siráiyé.

18 miráumai kemá kesávái simátimunana ke-sivoé kesé mimbórá-áimbá simátimuyamba póna árair-aimban-iye súwasa

19 enavomá náávava máyáiyó áísaa esa suwaná kesí ááimbo ímo suwánaantavai kesivombá íma kwéawanaawe. kesí ááimbo suwánaankakenkai kesivombá awánaasino Ísu súmba

20 anóm-bono'-naumpa'a óntambo túwón-daumpa'a mináimbá simátimuwasa tátoranae sésa suwááesa kwená kanaamá íma túntavesa íma tátokaawe.

21 minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'a iyóna'a sivakáá uwááe'a íma suwánanaaowe. puwíyamba kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe. iyóndava'a íma kanaán-umai iyónááowe súwasa

22 Yútaa-anon-kwaasi sésa kwemá séna iyóndava'a íma kanaán-umai iyónááowe simbá póna kweyááríkara puwíndayavena síiyó suwaná

23 Ísu séna keinárawa'a maankákén-kwáásímán-ovo kemá sanaankéndá'á úne. keinárawa'a marapákén-kwáásímán-ovo kemá kwíyómpakenda'a úne.

24 simátime'a sé'a puwíyamba kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe. kemá kwíyómpakenda'a úmpo kentávé'o ímo áraire sé'o é'a kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe súwasa

25 mináínkóná ááimba íma ísámai áísaa esa sésa nááwawa oónó suwaná Ísu séna aasiyaasi-táwai á'a simátímakaumne.

²⁶ keinárawatave'a sáwívar-aimba kanaán-umai sé'a aavimbá maitinkáundanivo si'mákaiwaina aaiyé su'mai amáparawaiyave'a kwésimatimune. kwemó arupí iwáín-áái kwésimatimune súwasa

²⁷ Áánútun-aaima súmbanivo íma ísówana

²⁸ mindáyavai Ísu séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai sí'mae'a taaira'á mói sínkamonaaomba pó'a suwáné'a sé'a kwemó siwáímá kwená imáyáavinkemba íma sivo avowamá simámakain-aimpinkemba siráiyé mirá sénááowe.

²⁹ si'mákaiwai aamoí ínkwaé-i'a úmae kwéiyunda póna íma siyuwéna kesé máyáiyé súwasa

³⁰ sáwíva-kwaasi ísésa kwentávésa árai'a kwíyómpakenda'an-iyé siráawe.

tátokaawanamo Ísu ayútínkáin-kwasai.

³¹ Ísuma Yútaa-anon-kwaasi kwentávésa árai'a kwíyómpakenda'a iyémó sirówaiyavena séna kesááimo ísámaimo kawé'ó é'o é'a kesí kwaási aú'mái ménaaowe.

³² árair-aimba ísévana tátokaiyampinkemba minaráír-áínkó ayútinkaniye súwasa

³³ Ááváramun-andaraken-kwaasi únda póta íma ó'on-kwaasi tátokaawe. nóra se ayútinkaniye seénó suwaná

³⁴ Ísu séna árai'a simátimé'a sé'a sáwí'o kwéowaima misáwíkómá kembá kwétatoraiye. kesí mayái úwoi mayáígwáe sésa meéyámba'mai tátokaantenkaan-kwaasin-owe.

³⁵ mirán-kwáásí kawáánákóná naaúmpa'a íma maí'mai'a ónááovo kwenáánimbaa'a maí'mai'a ónááowe.

36 kemó Áánútu ááninkomo ayútínkáana'o é'a ayútuwe'a ménaaowe.

37 Ááváramun-andaraken-kwaasi ombánivo kesáái íma tirumpimbá kwáyáintave'a tuvuwónáe kwésewe.

38 kesivo agaráásínkáin-aimba kwésumpo kentivomá simátímín-aimba kwésewe súwasa

39 Ááváramu kentáásivoman-iyé suwaná Ááváramun-andarakewaimo ékai Ááváramumo úntemba mirá uráasino.

40 Áánútu árair-aimba simásímakaimba simátimundanivo tuvuwónáe kwésewe. Ááváramu íma mirá uráivo

41 kentivomó uráintemba mirá kwéowe súwasa kesáámá íma kesinóma éénkwaáírakémbá kentáá masínkaraiye. kentáásivoma mimbóráwái Áánútuman-iyé suwaná

42 Áánútunopakemba kunkáunda pó'a Áánútu áráá'o ékai kentirumbá simésino. íma kesí imáyáavinkemba kunkáumpo kwemá si'maráísa'a kunkáumne.

43 kemó súnnda nóra séra íma kwéisaa. kesááigo umbái kwétiyaiye.

44 kemá Sáátáánigo áráá'a pó'a kwenarááíma kwaránáe kwésewe. kwemá ááinkakemba tuvúkáiwaiman-iyé. árai'o síi-yántáá'á íma kwempímbá kwáyáísana kampa'naamparáínkómá avowai'a kwéiye.

45 miráumai árair-aimba simátimundayavai árair-aimba iyémá íma kwésewe.

46 íma sáwí'a uráunda kwéisaa. arupí-aimba simátimuna'anivo íma áraire kwésewe.

47 Áánútu áráá'a pósa kwenáái isésa máyáavo keinárawa'a íma Áánútu áráá'maari'a uré'a pó'a

kwenáái íma ísaraawe Ísu siráíye.

⁴⁸ Ísu simásuwowasa Yútaa-anon-kwaasi aká'áamba simánkesa sésa árai'a séta Sámériyaa-kwaasi ónana taraváá-kwámbá enarumpimbá máyáísampo mináímbá siráne suwaná

⁴⁹ Ísu séna taraváá-kwámbá íma kesirumpimbá máyáíye. kesivo áwí'a anómba úndanivo kesúwí'a sáwí'a umásínkáawe.

⁵⁰ íma kesúwí'a anómba ónái. Áánútu kentávéna séna kawé'-máayái mayáanda pó'a enáwí'a mósá anómba umánkanaumne kwésiye.

⁵¹ árai'o senda-áímbá kesáái ísámai kawé'á iyawai íma puwónááowe súwasa

⁵² Yútaa-anon-kwaasi sésa sénda-aimba taraváá-kwámbó enarumpimbó máyáimba áta ísaraumne. Ááváramu puwúwasa Áánútun-ai simátímakowaima púwúmbanivo emá se kesáái ísámai kawé'á iyawai íma puwónááowe siráne.

⁵³ kentáásivo Ááváramu puwúwasa Áánútun-ai simátímakowaima pukáambanivo miwí usáyaaitaniyono. emó sénda náávakendara'ono suwaná

⁵⁴ Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakai úwoi úsina. kesúwí'o mósá maránimba kesivomán-íye. kwentávé'a sé'a kentáásí Ísóigoman-íye kwésewe.

⁵⁵ kwembá kwéawanaumpo kemá íma awánaraawe. kemó sé'o íma awánáúmne súnarakai kemó ontembá kampa'ná'á maúsino. á'a kwéawane'a pó'a kwenáái mósá kwémaraumne.

⁵⁶ kentivo Ááváramu kemó marapá'ó kumónaunda-aimba iséna aamoí éna kembá suwánéna kwenarunkó kawé'á uráíye súwasa

⁵⁷ Yútaa-anon-kwaasi sésa emá ívé-kwaasi íma kae-kwáái umái siyáánkai-ima maisukáampo emá séma Áávaramumba awánaraumnewa seénó suwaná

⁵⁸ árai'a simátíme'a sé'a Áávaramumbo ímo maránkaronka'a kemá maémaundaniye súwasa

⁵⁹ mináíntávái tuvuwónáe sésa óntamba máyómbanivo Ísu aúpá'á anóm-bono'-naumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kavíkówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

¹ Ísu kúmba moóráwaimba anówama aúgavitamba maránkarowaimba awánésa

² kwená kwayó-kwáásí áísaa esa sésa anóndakoo nááwana sáwí-yantaakona anondáwa aúramba kavíkáiyo. kwendéígówá'i. anóvowineigowa'iyo suwaná

³ Ísu séna íma kwená sáwí-yantaakon-ivo íma anóvowiti sáwí-yantaakon-ivo Áánútuna kawe'-máyaí kwenane'á paárínasa awánanaaontavena aúramba kavíkáiye.

⁴ si'mákaiwaina mayáiyá máyáano. sámó kainká'ó mayáímó kwémayaawanamo no'wáámbo aúráisanamo mayáímó máyáan-kanaamo ánásaintemba miráumai mayáímá mayáúnda-kanaama ánásanimba póta ívé'a Áánútuna mayáiyá mayánaumne.

⁵ marapá'ó maúnda kwaási sámá kamátinkain'a a úne séna

⁶ marará'á awirááíma kwi'maréna mindáneí toiraambá úmarena aúranka'a a'maréna

⁷ simámena séna nonkwaaúnkó áwí'a Síróamu-kwaaumpimba awaa'á koyoraaó súwana mirá uráíye. Síróamuwemo súmba kwenááivinkemba kwántámai séna ai'marái-kwáúné súwana koyotuwéna aúramba awánamai kawé'á éna túwasa

⁸ kwená naaópaken-kwaasiye ókwaasiye awánésa sésa kwemá aampa'ó ména óntantemo inaaí síma sima'a indará'íyo suwasá

⁹ évakarawai sésa owé kwemán-íye suwasá évakarawai sésa ímanivo mimbórá-óikwárará'íyo suwaná kwemá séna ímanivo kemá úne súwasa

¹⁰ áísaa esa sésa nóra ónana aúramba kawé'á ííyo suwaná

¹¹ moóráwai áwí'a Ísuma kwemá awirááíma kwi'maréna mindáneí toiraaní'a úmarena súranka'a a'maréna simásimena séna Síróamukwaaumpimba awaa'á koyoraaó sisa'á isé'a suwaa'á koyoráúnana súramba kawé'an-íye súwasa

¹² áísaa esa sésa náávára kuráíyo suwaná íma awánáúmne siráíye.

¹³⁻¹⁴ simátimuwasa áí'maesa áamáán-kawaa-kwaasitopa'a máánkówana Ísuma toimá aúranka'a a'maréna aúramba kawé'á umánkaron-kanaama Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaa mayáímá aambá áúmbakon-kanaama úwasa aúramba kawé'á umánkarowaimba áí'maesa áamáán-kawaa-kwaasitopa'a máánkówasa

¹⁵ áísaa esa sésa nóra ónana aúramba kawé'á ííyo suwaná toimá súranka'a asínkáisa'a suwaa'á koyoráúnana súramba kawé'á umásínkáíye súwasa

¹⁶ áamáán-kawaa-kwaasi évaka'a sésa agándaan-kanaara'o mirá uráintavena íma

Áánútunopakemba kunkáiyē suwasá évakarawai
sésa sáwí-imayaa-kwaasimo énarankasi íma
kanaán-umai kawē'-má'yáí-áwáámé'á isinó
suwasá imáyáama taaínkaa'a ésa

¹⁷ sésa enaúramba kawē'á umánkaraivo
kwentávái nóin-imayaawa kwéono áisaa esa
suwaná Áánútun-aaí simátímíwaiman-iye súwasa

¹⁸ ánivo miYútáá-ánón-kwáásí aúramba kawē'ó
umánkontavesa íma imáyáa umbá anóvowi
tááyowasa

¹⁹ tuyasá tísaa esa sésa kenkáítí táánina'iyo.
ánivo aúgavitana maránkaraayana'iyo. nóra ena
aúramba awánamai kawē'á kwéiyo suwasaráí

²⁰ kesááninkain-iye. maránkarauyamba
aúgavitane.

²¹ ánivo ívé'a nóra isaná aúramba kawē'á umái
kwéawanaiyompo kwemá anómban-ivo áisaa
íyana kweyáárika'a simátimino sirááiyē.

²² ááema Yútaa-anon-kwaasi sésa
Ísuntavesa Áánútumo usásinankaiwai
kwéamu'maraundawaiman-iye síyawai mono'-
náúmpá'á íma iyónááowe sumbá póna
minánóvowí Yútaa-anon-kwaasiyavena táá'a
kówasarai

²³ sésarai anón-umaguraivo kwembá áisaa oro
sirááiyē.

²⁴ simásúwóyasa ókwará'a aúramba kawē'á
umánkarowaimba ááyowana túwasa sésa
minkwáásígó sáwí-imayaa kwéiye sewatá
ísaraunda po Áánútu aúranka'a arupí umái
simásimiyo suwaná

²⁵ sáwí-kwaasiya'i. kawē-kwáásiyá'iyo.
kemá íma isáúmne. moórá-yantaatave'a

isáúnda súramba kavíkwimbanivo ívé'a súramba awánáúmne súwasa

²⁶ nóraumai aúramba kawé'á umánkaraiyo áísaa esa suwaná

²⁷ á'a simátimundanivo íma ísáawe. ókwará'o simátimena'o é'a isánááoo. kwenaráái kwaránáemo sé'a kwená kwayó-kwáásí-í'a ónááowe súwasa

²⁸ aká'áamba simánkesa sésa emá kwenaráái kwaráampo kesáámá Mósesi arááíya kwégwaraumne.

²⁹ Áánútu Mósesimba aái simámakaivo minkwáási náávaken-kwaasiya'iyó suwaná

³⁰ mindá'á mirá séna kemá mirá sembánivo minkwáási ó'oran-kwaasin-íye. kemá súramba kawé'á umásínkaraisa'a súne.

³¹⁻³³ kwemó ímo Áánútunopakembo kunkénaraankasi íma mirá uráisino. Áánútuma sáwí-imayaa kwéowai tááima íma kwéisaivo kwená mayáímó máyáawai tááima kwéisaiye. Áánútu áwí'o mósá maráawai tááima kwéisaiye. maambárámó úmaronkakemba íma moórá-augavitan-kwaasi máyáísana kawé'á umánkaraiye sewa'á kwéisaumne súwasa

³⁴ enanóma aampa'á maránkaraisa po úwoivaken-kwaasima éma enáái kentáá kawé-kwáásiyá kwésimasimendayaanivo mono'-náúmpákémbá kunákárúwaaó suwaná kunákárúwaraiye.

³⁵ minkákémbá Ísu ai'mátukaan-aimba iséna avakáá-umai awánéna áísaa ena séna kwíyómpakemba kwaási úrandakona arááíya kwégwaraano súwana

³⁶ Ísuntavena séna anóndakoo emó sénda nááwawa'iyó. simásímína'a kwenaráái kwaráano

súwana

³⁷ Ísu séna á'o aúrambo suwánáánda kemá úne súwana

³⁸ emá Ísóigoma óne séna kívairena kwená imáyáa mósá makáiyé.

³⁹ kwená imáyáa mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa kwaási avuntambá taaínkaa'a ónááowe. túrambo kavíkáindawai túramba kawé'á umái awánáiyasa túrambo awánemayaiyawai túramba kaviyíniye súwasa

⁴⁰ ámáán-kawaa-kwaasimo évaka'o máyówai isésa áísaa esa sésa ewá séwa kentááyavaiya túramba kavíkáiwai owéwá seénó suwaná

⁴¹ Ísu séna túrambo kavíkáawaimo máyáankakai kentí sáwí-imayaagona meéyámbá íma kwáyáisino. áta awánáúmne sentávéna kentí sáwí-imayaagona meéyámbá kwáyáiyé Ísu siráiyé.

10

sipisípigona kusavá'ó kárákwiraan-kwasai.

¹ Ísu séna arai'a simátíme'a sumpo isáaro. sipisípi kusavá'ó kónáe síyawai ímo sipisípigona ontavímbó usávekesamo ésa kusarákémbó maatésamo ésa miwí umóyándáraware sénááowe.

² sipisípira'a kárákwiraiwai ontavímbá usá kwéveraiye.

³ miráumai ontará kawááná'á onta tiyánkáisana usáverena kwená sipisípi túwí'a utaisasá kwenáái isésa kwenópa'a kowaná

⁴ sipisípi kusavínkémbá tí'maena aiva'á kwisasá kwenáái isáantavesa ánaaemba kwégwaraawe.

⁵ ánivo ó'on-kwaasi táái íma ísámai tínaqemba íma kwa'maésa kwéesa inkaisésa kóyáwé kwéowe

⁶ Ísu mirá simátimuwasa mináinkóná ááimba íma ísaraawe.

Ísu sipisípira'a kárákwirain-kwasai.

⁷ mináinkóná ááimba íma ísóntavena Ísu séna árai'a simátimé'a sé'a sipisípigona ontamá kemá úne.

⁸ íma kunkáundara'a évakarawai tiráawai umóyándáraware. miwí táái sipisípiyonko íma ísaraawe.

⁹ kemá ontamá úne. kesópa'o tíya'o é'a usáveraaro senasá usáveraiya'a kárákwiyonaumne. toómbó naíyávésamo ésa kunákárúwaresa násuwesa ó'a usáveranaaowe.

¹⁰ umóyán-ámpá-kwáásímó tíyawaimo ésa kwaási tínkambai áwáávi-tantaa'a ónááombanivo kemá kunkáunda pósa ó'oran-kawe'a umái maí'mai'a ónááowe.

¹¹ sipisípira'a kawe'á umái kárákwiraundana'a úne. sipisípira'o kawe'ó umáimo kárákwirainda'a séna kesí sipisípi túwa'naa ónaumne séna puwíníye.

¹² ánivo óntantavaiye sésa sipisípira'a tavíkáawai áwáávite in-íyánkómbá awánésa sipisípi ivátiyuwesa kóuwana sipisípiyomba vamái kwatúwáísasa kówitawaa'a umáguraawe.

¹³ miwí sipisípira'o taviyí-ímáyáámá tuwésa óntane su'maimo mayái-ímáyáá kwéowe.

¹⁴⁻¹⁵ sipisípira'a kawe'á umái kárákwiraundana'a úne. kesivo kembá súyaisa'a kemá kesivombá aúyáunana mirámó úndantemba kesí sipisípi amápa'a túyáunasa

kembá kwésuyaawe. kesí sipisípima túwa'naa ónaundayave'a pó'a kemá puwónaumne.

¹⁶ kesí sipisípi évaka'a ó'on-kusava'a máyáamba pó'a kotíraánasa kesáái ísámai tésa mimbórái'a umái máyaiya'a amáparawaira'a kárákwiyonaumne.

¹⁷⁻¹⁸ púwóndavinkemba usásinanaunda-imayaama kesivomá símísa'a kemá owé súndayavena kwenarumbá kwésimiye. kemó ímo owé súndarakai íma kanaán-umai sínkamosino. kesí imáyáavinkemba puwónaunda pó'a kanaará'á puwónaumne. púwóndavinkemba kanaán-umai usásinanaumne. kesivomá simásimena séna mirán-owo séna mirámó ónaunda-asirayamba símakaiye Ísu siráiyé.

¹⁹ Ísu mináímbá súntavesa Yútaa-anon-kwaasi imáyáa ésa taaínkaar-uwasá

²⁰ évakarawai sésa taraváá-kwámbá arupimbá máyáintavena uwo'aó'á kwéiye. nóra séra kwenáái kwéisaao suwasá

²¹ évakarawai sésa taraváá-kwámbó arupimbó máyáinkakai íma mirá-áímbá sisinó. taraváá-kwámbó arumpimbó máyáinkakai íma aúgavitan-kwaasi aúramba kawé'á umái awánéna máísino siráawe.

Yútaa-anon-kwaasi tínaaemba umánkaraan-kwasai.

²² Yútaa-kwaasi anóm-bono'-nambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kwégauvunka'a minkánáá táúgwi-kanaa póna túwana

²³ Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména Sórómoni aúgwimai úmakopa'a kwéguwasa

24 Yútaa-anon-kwaasi torupésa taúkúmaresa áisaa esa sésa entávéta sáwívar-imayaaya kwéune. Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawaima ewá ónómpo arupí umái sinatá ísáano suwaná

25 Ísu séna simátimuna'anivo íma ísaraawe. kesivo simásímakaim-bayaima kwémayaunda póna kesí ááimba avora'á kwévaariye.

26 keinárawa'a íma kesí sipisípiyomba pó'a kesááiyave'a íma áraire kwésewe.

27 kesí sipisípi túyáúnasa kesáái ísámai kesínaaemba kwégwaraawa'a

28 imáyáama tímúnasa aúnaí'a umái maí'maí'a kwéomba pósa íma puwónááowe. kawáá úndavinkemba íma kanaán-umai tayaviyénááowe.

29 kesivomá símakaimba kwená asirayánkó amápar-asirayankomba usáyaaitaisasa kesivomá kawááimpinkemba íma kanaán-umai tayaviyénááowe.

30 kesé kesivoé mimbóráí'a kwéuye Ísu siráíye.

31 súwasa Ísumo sún-aintavesa Yútaa-anon-kwaasi ókwara'a tuvuwónáe sésa óntamba máyówana

32 Ísu simátimena séna kesivomá simásímakaim-bayai kawe'-máyáímá kwémayauna'a kwéawanaavo nóim-bayaiya mayáúndayavaiya sínkamonaao súwasa

33 íma kawe'-máyáíyávéta inkamónáeta kwéumpo Áánútumba aká'áamba simánkaandayaveta inkamónaundayaawe. marapá-kwáásígómá séma Áánútuma úne séndayaveta inkamónaundayaawe suwaná

³⁴⁻³⁵ Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba ímo kampar-áimbó kwáyáin-auvaivimba agaimaréna séna Áánútu séna ísóigoman-owe siráíye agaimaréna siráíye. Áánútun-aaí simátímakowaiyavena séna ísóigoman-owe siráíye.

³⁶ kesivomá ításinkena si'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Áánútu ááninko úne kwésundayave'a Áánútumba íma aká'áámbe kwésimankaumne.

³⁷ kesivoná mayáímó ímo kwémayaundarakai kentávé'a kwíyómpakemba kunkáíye sé'a íma áraire sesinó.

³⁸ kwíyómpakemba kunkáíye sé'a íma áraire sembánivo kesí mayáiyávé'a Áánútuna mayáímá kwémayaiye sé'o é'a minká'á sé'a kwesé avowáe mimbórái'a kwéoye sénááowe Ísu súwasa

³⁹ moórágwara'a tátoranae sésa umbá táto'mai tovíráyuwowana kóuraiye.

⁴⁰ Ísu miwí tiyuwéna Yótáni-nomba kóaatena ááéma Yóni nombá pétinkaropa'a komáyowasa

⁴¹ kwaásiyomba torupésa sésa Yóni ímo awánáúnda-mayaima mairáimbanivo minkwáásiyávéna simásímakain-aimba árair-aimba siráíye suwasá

⁴² sáwíva-kwaasi Ísuntavesa árai'a Áánútunopakemba kunkáíye siráawe.

11

Árásárasi pukáin-kwasai.

1 moóráwai áwí'a Árásárasi Pétáni-naopa'a máyowana áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a Máriaae Máátaae mimbóravá'á mészaya

2 Máriaa ó'on-tawai áséi-kwiyumba úmbasawemba Ísu aísamaira'a atímarena kwena'nóntáunei uwátukai-ininko éna tiyóvígomba áí'a kwéuwasarai

3 minúnándarái moóráwaintavesarai sésarai Ísumba kosimáme se anóndakoo enarumbá ámakaandawaimba áí'a kwéiye kosimámiyo suyaná kosimámuwana

4 Ísu iséna séna Árásárásimbo áí'o kwéimba íma pu'mái ánásaindayavena áí'a kwéivo Áánútu áwíkwara ááninko súwíkwara'o mósá maránááontavena áí'a kwéiye Ísu séna

5 Máátaante Máriaante Árásárásinte kwenarumbá tímakomba póna

6 áí'a kwéun-aimba iséna kae-táwai aáno maéna

7 minká'á kwená kwayó-kwáásiyávéna séna ókwara'a Yútiyaa-ayampata kónaumne súwasa

8 sésa anóndakoo Yútaa-anon-kwaasi óntandei tuvuwónáe sésa kwéopa'a ókwara'a mináyámpá'á kónáe kwésene suwaná

9-10 Ísu miwí simátimena séna túnkwisasamo kombá íma sama kaisasá pósa tanaambá kwévaavo sámó kaisasámó kombá íma tanaambá kwévaawe. mirámó ontembá isa'á ívé-kanaa kawe'á umái mayáímá mayánaumne Ísu séna

11 kentáásí kwaásigo Árásárasi aúma kwégwaimba pó'a usásinankaandayave'a kónaumne súmba

12-13 Árásárasi pukóntavena Ísu súmbanivo kwená kwayó-kwáásí imáyáa ésa aún-

kwaiguráimba póna usásinaniye-imayaa ésa sésa anóndakoo kawé'á imbá póna áí'a érankaniye suwaná

14 Ísu avora'á séna Árásárási pukwiyé.

15 áí'o ipa'á íma kwesé máyaunda kawé'á imbá póta kwenópataamo kondá suwáné'a kentávái árai'a Áánútumpakemba kunkáiyé simásinkanaaowe súwana

16 kwená kwayó-kwaásívínkémbá moórawai áwí'a Tó máasi kwááyu áwí'a ávárawaama kwemá simátimena séna Yútaa-anon-kwaasi Ísumba inkamónááomba póta kweséya puwónáeta kónaumne Tó máasi siráiyé.

Ísuma puwíyampinkemba usásinanaaowaina ááimban-iyé kwaasái.

17 súwana Ísu Pétáni-naopa'a kúmba Árásárási puwúwasa utámárovana éiyaimba kwaúnka'a Ísu koísaraiye.

18 Pétáni-nao'a Yérúsaremuva'a egwaa'á pósa

19 Máátaante Máriyaante tiyóvígo pukóntavesa Yútaa-kwaasiyomba ivi'á kogwétesa máyówana

20 Ísu kwétiyemo sumbá Mááta iséna kwétupa'a kúwana Máriyaa naaúmpa'a máyowana

21 Mááta Ísuntavena koséna anóndakoo emó maanká'ó máyaandarakai kesiyóvi íma puwísino.

22 ívé'o Áánútumbo áísaa inanamó éna mirá íníye-imayaa kwéune súwana

23 Ísu séna enayóvi pukáimpinkemba usásinaniye súwana

24 Mááta séna naaén-kanaama tínana pukáindavinkemba usásinaniye-imayaama kwéune súwana

25 Ísu séna púwómpinkemba kwéusasinaawemo sewáiná ááimba kemá úne. aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowaina ááimba kemá úne. kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawaimo ésa puwónááombanivo usásinanaaowe.

26 mésa kesááiyavai áraire sésa kenká'á agevamái máyáawaimo ésa íma puwónááowe. mindáyavai emá áraire kwéseno Ísu Máátaantavena súwana

27 Ísóigoo emá Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawai óne. Áánútu ááninko óne. marapá'á kumíníyondawai emá óne Mááta siráiyé.

28 Mááta simásuwena kwéna aúnkotavena aúpa'á áápimba simámena séna anóndako kwétena kwéaayaiye súwana

29 Máriaa iséna avekáán-umai usásinena kwétupa'a kúmba

30 Ísuma Máátaamo taawánónka'a ména íma naaópa'a túmba

31 Máriaa usásinenamo kúmba Yútaa-kwaasi ivi'á ton-kwáásí awánésa imáyáa ésa sésa utamánkáapa'o ivi'ó táíndayavena kwiyé sésa kwa'maésa kumbá

32 Ísu máyonka'a Máriaa kwéna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kívairena séna Ísóigoo emó maanká'ó máyaandarakai kesiyóvi íma púwísino súwasa

33 Máriaae kwenánaaemba kwakón-kwaasiye ivi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a úwana

34 tísaa ena séna náánkara utamánkaraao

súwasa anóndakoo taawánaao suwaná

³⁵ Ísu ivi'á tómba

³⁶ Yútaa-kwaasi awánésa sésa pukáiwaimba aruntávéna umánkáiye suwasá

³⁷ évakarawai sésa aúgavitan-kwaasi aúramba kawé'á umánkaraimbanivo nóra séna íma asóvamankaisana pukáiyó siráawe.

Ísu Árásárasimba usásinankarain-kwasai.

³⁸ suwaná Ísuna umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a úwana utamánkaropa'a kúmba murí-áivimbá mámqkesa óika'a óntandei awáá umásúwówana Ísu koawánéna

³⁹ séna óntamba akwátúwáaro súwana Mááta pukówai ámánaako séna Ísóigoo éiyain-tawai kwáimba póna ánkúte íniye súwana

⁴⁰ Ísu séna á'a simáme'a súnda kesáiyavaimo áraire sémo kenká'ó agevamáimo mémo e Áánútuna kawé'-máayáimá awánaniyone súwasa

⁴¹ óntamba akwátúwówana Ísu kwíyómpa'a awánéna séna kesivoó kesáái kwéisaandayave'a súwi sune.

⁴² kesáái kwéisaampo maanáimbá kwésunda pósa maanká'á máyaan-kwaasi kentávésa árai'a Áánútu ai'mákaisana kunkáiye sénááowe simásuwena

⁴³ anónka'a séna Árásárasíyo iyuwó súwana

⁴⁴ pukówaima iráimba ampaantanéí avakúma ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a asááúmaresa a'nómpá'á káátamaresa mirán-úmakon-tantaakwara'a iyúwana Ísu séna iyátúwéwana máino siráiyé.

anón-kwaasi Ísuna áamáyu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Áríku 22:1-2

⁴⁵ Yútaa-kwaasiyomba Máriyaanopa'a kunkwáásí Ísumo úmba awánésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé suwasá

⁴⁶ évakarawai ímaniye sésa áamáán-kawaa-kwaasitopa'a kosésa Ísumo ún-aimba simátímúwasa

⁴⁷ mináímbá isésa áamáán-kawaa-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé aaimó ísón-kwaasi tááyesa sésa íma awánáúnda-mayai maémáyáimba póta nóraya ónaumno.

⁴⁸ úwoimo túwáananamo éna mirám-báyáímá maémáyainda pósa amáparawai kwenááiyavesa áraire sénááowe. minká'á Áróamáani-kamaani-kwaasi tésa anóm-bono'-namba tayawísíyuwesa kentáámá amáparawaima sáwí'a umásínkáávainivo nóraya ónaumno suwaná

⁴⁹ moóráwai áwí'a Káyavaasi minkánáá aiva'-mónó-káwááná'á póna séna íma kawe'á umái kwéisaawe.

⁵⁰ Yútaa-kwaasi amápa'a púwóvo séna moóráwai puwíníye Káyavaasi siráíye.

⁵¹ mináímbó sumba íma kwená imáyáavinkemba siráivo minkánáá aiva'-mónó-káwááná'á máyontavena póna Áánútu imáyáama amúwana paárumai séna Yútaa-kwaasi amáparawaiyavena ísámai Ísu puwíníye.

⁵² íma Yútaa-kwaasiye su'mai Áánútu aráá'a ovó ó'on-o'om-baravaken-kwaasi mimbóráí'a umái méigwae séna Ísu puwíníye.

⁵³ Káyavaasi mináimbá súwasa minkákémbá Yútaa-anon-kwaasi Ísuna áamáayu-aimba suwaná

⁵⁴ mindáyavena Ísu íma Yútaa-anon-kwaasi túranka'a kwéna tiyuwéna ugóná ayááivá'á Évaráímu-naopa'a kúmba kwená kwayó-kwáásiyé koméraawe.

⁵⁵ komáyówana tíyótaasa í-tánón-kánáá sáwiyanka'a tínimba pósa tirumbó kawé'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a koyorupésa

⁵⁶ Ísuntavesa mivá maava'a awánésa anóm-bono'-naumpa'a torupésa sésa tanómbo opa'á tíní. íya tíníyo siráawe.

⁵⁷ mono-káwáá-kwáásiyé ámáán-kawaa-kwaasiye sumbá Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata tátóráano sumbá mindáyavesa úwoi-kwaasi sésa tanómbo opa'á tíní. íya tíníyo siráawe.

12

Máryaa Ísu aísamaira'a áséi-kwiyum-basawemba pékain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

¹ tíyótaasa í-tánón-kánáámá sáwiyanka'a túwana ava'moraé-kanaa úwoi kwáyowana Ísu Pétáni-naopa'a kwéna pukómpinkemba usásinankarowai áwí'a Árásárásina naaópa'a kúwasa

² Ísuna toómbá agaimarówana Ísuwe Árásárásiye toómbó naivá'á máyóyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana

³ Máriaa áseí-kwiyumba ún-basawemba anón-ontankakemba meeyámbakena Ísu aísamaira'a sáwíva'a atímarena kwena'nóntáunei uwaúwana mimbásáwén-kwíyúnkó anónka'a naaúmpa'a iyúwana

⁴⁻⁵ moóráwai áwí'a Yútási Isakérióti séna nóra sénawa mimbásáwémbá ivátuwena anón-ontamba 300 kina mairéna ímo óísambo makáan-kwaasi taaín-timiyo séna mináímbó siráimba Ísuna kuntaru'ó mayáníwaima séna

⁶ íma óísan-iyain-kwaasiti imáyáa éna séna kwemá Ísuna kwaásiti óntanka'a kárákwironda'a umóyándá'á póna minóntámpinkémbá mayánae séna mináímbá súwana

⁷ Ísu séna minínímbá aúwéwana úwoi máino. púwónanamo pésinkanintavena mirá kwéiye.

⁸ ímo óísambo máraán-kwaasi keséma maí'maí'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'maí'a ónaumne Ísu siráiyé.

Árásárásina áamáyu-aimba siráan-kwasai.

⁹ súwasa Pétáni-naopa'a Ísu máyáiyé sumbá sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasi isésa Árásárási pukówana usásinankarowainte kotuwánanae sésa kuráa.

¹⁰⁻¹¹ Árásárásimba usásinankarontavesa pósa Yútaa-kwaasima miwítí anón-kwaasi tiyuwésa Áánútunopakemba kunkáiwainopata kónáe sésa suntavái mono-káwáá-kwáásí Árásárásina áamáyu-ainkwará'a siráawe.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Áríku 19:28-40

12 tíndauraamba áséi-masawemba pérankomba póna ívékaamba Yérúsaremuva'a Ísu kwétiyemo sumbá kwaásiyomba isésa

13 taayánáma ayáiresa aampakémbá kogwéairesa anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawe'á kwéumankaiye. kwená Ísareri-kwaasiti kawááná'án-iye kwenáwí'a mósá kwémaraumne suwaná

14 moórá-poima áwí'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba

15 naaóvá'á Áánútun-aii aúváívimba agaimaréna séna

Sáíyono-naopaken-kwaasi táá'a kaivó kentí kawááná'á kwétiye. naanté-tónkígó ayáá'maena kwétiye

agaimarénamo siróntemba miráumai Ísu tiráiyé.

16 mitáwai kwená kwayó-kwáásí íma imáyáama umái tááka'a makómba pósa Ísu pukómpinkemba kwíyómpa'a iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúváívimba kwáyáinka'a póna mirán-iye siráawe.

17 Ísuma Árásárasi pukómpinkemba usásinankomba awánésa évaka-kwaasi simátímúwasa

18 isésa mindáyavesa pósa aampakémbá koáírówasa

19 mono-káwáá-kwáásí iséise esa sésa amáparawai kentáámá siyuwésa kwenarááiyé su'mai kwégwaraavo nóraya ónaumno siráawe.

Kíríki-ayampaken-kwaasi Ísumba awánanae siráan-kwasai.

20 Yérúsaremu-naopa'a monor-áímbá isánáe sésa Yútaa-kwaasi kuwasá Kíríki-kwaasiye kwésa

21 Víripima Káriri-ayampa'a Pétésáítaa-naopaken-kwaasionopa'a tésa sésa Ísumba awánanaeta túne suwaná

22 Víripima Éndarumba kosimái áí'maesarai Ísumba kosimámúyana

23 Ísu séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba póna kesúwíko anómba índayavena ívé'a kwévaariye.

24 árai'a simátíme'a sé'a ánáyumbo úwoimo kwaíndamo éna íma arambá iyánívo ayumbá u'maráawana aáyánkarena áruma kwiréna sáwívar-aramba imái ávu káníye.

25 mirámó ontembá tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo maambárárakén-ímáyáámó tuwáiyawai aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe.

26 kentávésa ená mayáímá mayánáe síyawai kesínaaemba kwáráaro. mirámó iyawai kesé ménaaowe. kesí mayáímó mayáiyawaima kesivo kentúwí'a mósá maráníye Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwúntavena siráin-kwasai.

27 Ísu simásuwena séna kesirunkómá umbaiyé taimbá pó'a nóra sénaumno. kesivoó maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwaaó íma mirá sénaumpo kemá mindáyave'a kunkáumne.

28 kesivoó enáwíko anómba íníye súwana kwíyómpakemba aái séna á'a kesúwí'a anómba uráunda pó'a moórágwara'a ónaumne súwasa

29 máyón-kwaasiyomba isésa évakarawai sésa kwíyónaai siyé suwasá évakarawai sésa Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai aaí kwésimamiye suwaná

30 Ísu simátimena séna mináimbó isáámba íma kembá kwésuwa'naa-ivo kembá kwétuwa'naa-iyé.

31 marapá-kwáásímó aaivimbó maitinkáín-kánáámá kwétiye. marapá-kwáásítí sáwí-kawaana'a kwatiyuwánín-kanaama kwétiye.

32 taaira'á mói sínkánááon-tawaima amáparawaima imáyáama tíménasa kesópata ténááowe Ísu séna

33 mirámó siráimba taaira'á inkamíyana puwíníntavena súwasa

34 kwaasiyomba isésa sésa Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaima aasiyaasí maí'mai'a íniye siráivo emó sénda kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba pósa taaira'á mói sínkamiya'a puwónaumne sémpo emá nááwa se ewá seénó suwaná

35 Ísu séna kwaási sáma kamátinkaina'a úndanivo sáwíyanka'a kesé ménaumne. kwaásimo túnín-ayampa'o kombá náávara'i kwégowasa pósa íma kwéawanaawe. túnín-tantaako kesópa'a tivó sé'a sáma kamátinkaipa'a máéro.

36 sáma kaimbá pó'a kentáv'é'a sé'a kentáásí ságayanda'a óne sembá pó'a ságayanko áráá'maa'a aú'mái ménaaowe Ísu siráiyé.

Yútaa-anon-kwaasi Ísuntavesa íma áraire siráan-kwasai.

Ísu simásuwena tiyuwéna aúpá'á méraiye.

³⁷ túranka'a kawé'-máyaí íma awánaraan-
awaame'a uráimbanivo kwentávésa íma árai'a
Áánútunopakemba kunkáiyé siráawe.

³⁸ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-
simátímakowaima áwí'a Áísáya siráin-aimba
árai'a súmba

Ísoígoo kawer-áímbá kosimátimunasaya
mináíntávésa íma áraire kwésewe. ená
asirayámbá agaráátinkaandamanivo íma
kwéawanaawe

Áísáya agaimaréna siráiyé.

³⁹ Ísun-aaiyavesa íma áraire suntavéna naaóvá'á
Áísáya agaimaréna séna

⁴⁰ Áánútuma túramba kavítúwáísasa
pósa túramba íma kwéawanaawe.

Áánútuma táá'a kaúntinkaisasa
pósa íma kwéisaawe.

Áánútumo simbá mirá uráunda
pósa kesópa'a íma tíya'a sáwí-imayaa
maitiyuwé'a kawé'á umátinkanaumne

Áánútu siráiyé Áísáya agaimaréna séna

⁴¹ Ísuna ságayamba awánomba póna mináímbá
agaimaréna siráiyé.

⁴² Yútaa-anon-kwaasi évaka'a Ísuntavesa
árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé sésa amáán-
kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á íyóvo sésa aambá
áúmbaraavainiyé sésa íma avora'á sumbá

⁴³ Áánútuma kesúwí'a mósá maráínkwáe-
imayaama ímanovo kwaási évakarawai kesúwíta
mósá maráígwáe-imayaama ésa mirán-ímáyáámá
umbá pósa Ísuntavesa áraire íma avora'á siráawe.

Ísu simátimuwasa taaínkaa'a uráan-kwasai.

⁴⁴ íma avora'á suwaná Ísu anónka'a séna kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawai íma kentáváiyé su'mai kwésevo si'mákaiwaintavaigwara'a áraire kwésewe.

⁴⁵ kesí ááimbo suwánaawaimo ombá íma kené su'mai kwésuwanaavo si'mákaiwainkwara'a kwéawanaawe.

⁴⁶ marapá'ó kumúnda kwaási sáma kamátinkaina'a únda pósa kenká'á agevamái máyáawai íma túnín-ayampa'a ménaaowe.

⁴⁷ kesááima ísámai íma kawe'á kwéowai aavimbó maitinkáima íma kemá úne. marapá-kwáási íma aavimbá maitínkáandayave'a kumúndanivo sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae'a kunkáumne.

⁴⁸ naaén-kanaara'a kesáái isésa tínaaemba umásinkaiyawai sésa kawer-áimbá sínaaemba umámakaundaniye sénááowe.

⁴⁹ íma kesí imáyáavinkemba súnda pó'a kesivo si'mákaiwaima simásímakain-aimba súnda pó'a naaén-kanaama tínsa sésa kawer-áimbá sínaaemba umámakaunda ímo oráámbá uráundaniye sénááowe.

⁵⁰ kesivon-ááima aúnái'a umái maí'mai'a ónááon-aimban-iyé. súnda-aimba kesivo simásímakain-aimba kwésimatimune Ísu siráiyé.

13

Ísu kwená kwaási tísamaira'a nombá pétinkarain-kwasai.

¹ tíyótaasa í-tánón-kánáá aaváyaaraamba kwáyowana ívékaamba Ísu imáyáama éna séna

marapá'á tuwé'a kesivonópa'a kuntuaweré'a iyónaunda-kanaama kwétiye séna marapá-kwáási kwenááima ísón-kwaasi ávááraumai imáyáama tiména miwíyáváiyé séna puwíníye súwana

² Sáátáánigo Sáímoni ááninkomba áwí'a Yútási Isakériótimba Ísuna kuntaru'á uwó-ímáyáámá ámakowasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé toómbá kwénowana

³ avowámá amápar-asirayamba ámakowana póna Áánútunopakemba kunkáunda pó'a kuntuaweré'a iyónaumne-imayaama Ísu éna póna

⁴ toómbá némáyonkakemba usásinena paákákén-únánkwátói ayú'marena táúri úsúmaena

⁵ táávepimba nombá atímarena kwená kwayó-kwáási tísamaira'a nombá pétinkena táúrinei uwátuwena

⁶ Ísuma Sáímoni Pítaanopa'a túwana séna Ísóigoo íma kesísamaira'a nombá pésinkaaoo súwana

⁷ Ísu séna kemó úndama ívé'a íma kwéisaanda po aáno isániyone súwana

⁸ Pítaa séna kesísamaira'o nombó pésinkendayave'a a'áo síma sima'a ónaumne súwana Ísu séna enáísamaira'o ímo nombó pérankaanamo éma kesí kwaási-i'a íma ínáyone súwana

⁹ Pítaa séna Ísóigoo ená kwaási-i'a ónái sumpo sísamairare su'mai íma pésinkenda síyayaampakwara sí'nómpákwará'á nombá pésinkaaoo súwana

¹⁰ Ísu séna nombó pékaawaimo ésa íma amápa-

kuva'a nombá peránááovo tísamairare su'mai nombá peránááowe. keinárawa'a nombá pétasaawana kímborawai íma nombá pékaiye súmba

11 Ísu kwená kuntaru-kwáásígómbá ísarontavena séna keinárawa'a nombá pétasaawana kímborawai íma nombá pékaiye siráiyé.

12 Ísu simásuwena tísamaira'a nombá pétinkayuwena paákákén-únánkwátóimo ayú'maromba maimái úmaena ménamo toómbó némáyopa'a kwéna tísaa ena séna kemó úndawaina ááimba ára kwéisaao.

13 kentáv'é sé'a amápa-tantaa'a agaráásinkaandawaima Ísóigoma ónemo sembá árai'a mirán-kwáásímá úne.

14 kemá kentí agaráátinkaina'a Ísóigoma pó'a tísamaira'a nombá kwévetinkaundayave'a kemá moórá-mora-umai nombá pétinkaaro.

15 kemó kentí kwayó'ó maráúndantemba keinárawakwara'a mirán-oro.

16 árai'a simátimé'a sé'a kwayó-kwáásímó ésa miwítí anón-kwaasigomba íma usáyaaaitanaaowe. tí'mákaiwain-aaí maimaésa kosimátímakaawaimo ésa tí'mákaiwaimba íma usáyaaaitanaaowe.

17 miráumai kemó uráunda á'a awánaraavo mirámó iyambo é'a tirumbá kawé'á ónááowe.

18 keinárawapinkemba íma amáparawaiyave'a sumpo ítátinkaunda-kwaasi á'a túyaraumne. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna kesé moórávinkembo toómbó naráiwaima kesí kuntaru-kwáásímán-iye agaimaréna siráimba árai'a siráiyé.

19 íma paáruraisa'a simátimunda póna aánomo paárína'a kentávè'a sé'a árai'a séna Áánútunopakemba kunkáiyè sènááowe.

20 árai'a simátimè'a sé'a ti'máráanasa kwíyawai táái ísámai kawè'á íyantèn-umai kesáái ísámai kawè'á ónááowe. kesááimo isáiyantèn-umai si'mákaiwain-aai isánááowe Ísu siráiyè.

moóráwai kesí kuntaru'á ínìye Ísu siráin-kwasai.

Mátíyu 26:20-25, Mááka 14:17-21, Árúku 22:21-23

21 Ísu simásuwena kwenarumbá umbaí tówana séna árai'a simátimè'a sé'a keinárawapinkemba moóráwai kembá namuro-kwáásirá'á agaráátinkaniye súwata

22 kwená kwayó-kwáásí moórá-mora-umai méta kwenaúvínayayavimba éta nááwantavena síiyó séta

23 kwená kwayó-kwáásí Ísuma kembá arumbá símakowaima Ísuna egwaa'á máyaawanana

24 Sáímoni Pítaa kentávèna aúwánáán-awaame'a éna séna nááwantavai seénó se áísaa uwo súwa'a

25 avakáá-umai áísaa e'a sé'a Ísóigoo emó sénda nááwa'iyo séwánana

26 Ísu séna kemó toómbó nompí tu'mái aménaunda-kwaasi kwemán-iye séna toómbá maimaéna nompímbá tu'mái mindá'á Sáímoni Isakérióti ááninko áwí'a Yútásimba amúwana

27 mintómbá mayówana Sáátáánigo kwenarumpimbá iyúwana Ísu simámèna séna emó ónáe sindaí'a maaránka'a uwó Ísu súwasa

²⁸ toómbó kwénaapa'o máyón-kwaasi Ísumo sún-ainkona ááimba íma ísámai kawer-umbá

²⁹ sésa Yútási óntanka'a tavíkówaintavena Ísu séna ímo óísambo makáan-kwaasi évaka'a timiyó Ísu siyé sésa tanómbó káúvón-kanaaratavai sésa toómbá meéyán-uwo Ísu siyé suwaná

³⁰ Yútási Ísumo amún-tomba maimaéna avekáan-umai máápa'a kumúwana túnkuraiye.

aúná-amaambo simátímakain-kwasai.

³¹ Yútási máápa'a kumúwana Ísu séna ívé'a kwaási úrandako súwí'a anómba umái kwévaarisana kesí mayáígómá Áánútu áwí'a anómba umái kwévaariye.

³² kesí mayáígómá Áánútu áwí'a anómba in-tembá ívé'a Áánútu kesúwí'a anómba íníye.

³³ kesí iyámpóiyono. sáwiyanka'a kesé mé'a tiyúwáana'a sivakáá ónááowe. Yútaa-kwaasiyave'o á'o simátíme'o súndantemba kentávé'a sé'a iyóndara'a íma kanaán-umai iyónááowe.

³⁴ aúná-amaamba simátíména'a kesirumbó timúndanten-umai moórá-mora-umai kentirumbá tíméro.

³⁵ moórá-mora-umaimo kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuna kwayó-kwáásín-owe sénááowe Ísu siráíye.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Árúku 22:31-

34

³⁶ Ísu simásuwowana Sáímoni Pítaa áísaa ena séna Ísóigoo náávara iyíníyono súwana

iyóndara'a ívé'a íma sínaaemba kwaráníyompo
aáno sínaaemba kwaráníyone súwana

³⁷ Pítáa séna Ísóigoo nóintavaiya ívé'a íma
ánaaemba kwaránaumno. íma pó'a áwa'naa umai
púwónana kawé'á íníye súwana

³⁸ Ísu séna áwa'naa umai puwónaumnemo
sénda kemá árai'a simáme'a sé'a kokórigomo ímo
ááimo siráindara'a kaumborá'á kentávái séma
íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu siráíye.

14

*Áánútunopa'a iyónááon-amba kemá úne Ísu
siráin-kwasai.*

¹ Ísu simásuwena simátimena séna kentirumbá
íma sáwí'a é'a íma anón-imayaa oró. Áánútuwe
aráápamai mé'a kesé aráápamai máéro. kentí
imáyáa Áánútumpa'a tuwé'a Áánútuna imáyáa
é'a ánivo kesí imáyáa oró.

² kesivoná naaópa'a sáwíva'-maru'a kwéraiye.
ímo mirámó uráinkakai íma simátimusino.

³ kemó iyúnda kentí maru'á uto'mayaa
umátinkanae'a iyúne. usauwé'mae'o kuntí'mae'o
iyónda kemó máyaundara'a uménaaowe. mirá
ona'á kesé ménaaowe.

⁴ kemó iyúnda-amba á'a awánaaawe súwana

⁵ Tó máasi simámena séna anóndakoo emó
iyónda-naopa'a íma awánáúmne. nááraumai
minámbá awánanaumno súwana

⁶ Ísu séna Áánútunopa'o iyónááon-amba kemá
úne. kemá áraikona ááimba úne. kemá maí'mai'a
ónááowaina ááimba úne. kesivoná naaópa'a íma
úwoi iyónááomba pó'a kemá minámbá únda pó'a
iyónááowe.

7 kesí ááimbo kwésuwanekai kesivombá awánaasino. ívé'a kwéawanaawe súwana

8 Vírípi séna anóndakoo enavombá agaráásínkénanaya kentáá kanaa íno súwana

9 Ísu séna ayáátááka'a keséma máyaundanivo emá kesí ááimba íma kwésuwanaane. kesí ááimba suwánaawaima kesivombá á'a kwéawanaavo nóra isa enavombá agaráásinkaa seénó.

10 kemá kesivoé tarúmai máyaunana kesivomá kesé tarúmai máyáíye. mináíntáv'é'a áraire seró. íma kesí imáyáavinkemba sumpo kesivomá kesé ména kwená mayáímá isa'á sune.

11 kemá kesivoé tarúmai máyaunana kesivomá kesé tarúmai máyáimba pó'a mináíntáv'é'a áraire seró. ímo mirámó sé'o é'a kesí mayáímá awáné'a sé'a árai'a kwíyómpakemba Áánútunopakemba kunkáíye seró.

12 árai'a simátime'a sé'a kentáv'é'a árai'a Áánútunopakemba kunkáíye síyawaima kemó úndantem-bayai miwígwárá'á mayánááowe. kesivonópa'a iyé'a Áánútun-amamba ai'maráándayavena miwítí mayáígó kesí mayáígómbá usáyaaítaniye.

13 kesí imáyáamo é'o sísa íya'o é'a mirá ónaumpo kentáv'é'a ísámai kesivo áwí'a mósá maránááowe.

14 kesí imáyáamo é'o sísa íya'o é'a kemá mirá ónaumne Ísu siráíye.

Áánútun-amamba ai'maráanana kumíníye siráin-kwasai.

15 Ísu mináímbá simásuwena séna kentirumbó símakaambo é'a kesáái ísámai kawe'á ónááowe.

16 kesivombá áísaa onaná karáá'á tutinkáníwaimba ai'maráínana kumbéna kesé aasiyaasí maí'mai'a íniye. kwemá áraikona ááimban-iyé.

17 marapá-kwáásí kwembá íma awánésa kwenáái íma ísáamba pósa íma kanaán-umai sésa kesé tamaiyó sevó kesé ména kentirumpimbá maí'mai'a imbá pó'a kwembá kwéawanaawe.

18 sáwíyanka'a tiyuwáúndanivo íma megusaamó ontembá ónááovo usauweránáumne.

19 sáwíyanka'a marapá-kwáásí kembá íma suwánanaaombanivo keinárawa'a ókwara'a suwánanaaowe. kesé ménaunda pó'a kemá aúnaí'a umái ménaaowe.

20 minkánáámá tínimba pó'a sé'a árai'a avowáe ména kesé máyáísata kwesé máyaumne mirá sénááowe.

21 kesááimo taagwiyavésamo kawé'ó kwéowai tirumbá kwésimewe. tirumbá simíyawaima kesivoé kesé sirunkái timéyauye. kesirumbó timúndawaiyavaiye simái avora'á paárumai ménaumne súwana

22 Yútási Isakérióti aráamáómá áwí'a Yútási séna Ísóigoo nóintavaiye séwa úwoi-kwaasiyavaiye simái íma avora'á paárumai ménaumne seénó. kentááyáváiye simái avora'á paárumai ménaumne seénó súwana

23 Ísu séna tirumbá símakaawaima kesáái ísámai kawé'á íyana kesivomá arumbá miwí timínakai kesé kesivoé miwísé kumbéyauye.

24 kesáái ísámai íma kawé'á kwéowai tirumbá íma símakaawe. sún-da-aimba íma kesí imáyáavinken-aimban-ivo kesivo si'mákaiwaina imáyáavinken-aimban-iyé.

25 kesé máyaundara'a mináímbá kwésimatimune.

26 ánivo kesivomá kwenamambá kentí karáákómbá ai'maráínana kumbéna kesí anondá éna amápa-tantaa'a agaráátinkena súnda-aimba timína'a tááka'a maránááowe.

27 tiyuwé'a paru kwéumatinke'a kentirumbó kwempa'ó marái-yántáá'á kwétimune. marapá-kwáásí íma kwétimewa'anivo kesirumbó kwempa'ó maráúndantemba miráumai kwétimune. mindáyavena kentirumbá íma sáwí'a éna íma táá'a kaíno.

28 tiyúwáandanivo kentópa'a usauw-eránaumnemo súnda á'a kwéisaawe. kentirumbó símakaambo é'a kesivonópa'a iyóndayave'a aamoí ónááowe. kesivomá kembá usáyaaitaraintavaiye simái aamoí ónááowe.

29 íma paáruraisa'a simátimunda póna paárína'a kentáv'é'a sé'a árai'a siráíye sénááowe.

30 Sáátánigo maambárará'á sáwí-kawaana'a kwétimba pó'a íma ayáátááka'a aaimá simátimundanivo kwená asirayánkó íma kembá tátoraniye.

31 kesivomá simásímakaimba mirá únda suwánésa sésa avowámbá arumbá ámakaiye sénááowe. usásinaiyata konó Ísu siráíye.

15

árai'a ándáma kemá úne Ísu siráin-kwasai.

1-5 Ísu simátimena séna árai'a ándáma kemá úne. kesivomá minándará'á tavíkáiwaimaniye. ándáma kemá úne. ándágo amaimá kemán-owe. ímo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisiyuwaniye. arambó iyáínda-amaimo éna

ayááe'marainana aráságáyó agaimái arambá iyáníye. ayááe'maraintemba simátímakaunda-ainkoma mirá kwéena tirumbá arupí kwéiye. kesé tarúmai maíya'a kemá kempá'a tarúmai máéno. amaiyé su'maigomo éna íma arambá iyáníye. mirámó intembá kesémo ímo tarúmaimo maíyambo éna íma arambá iyáníye. kemá kesé tarúmai máéna'a pó'a kesémo tarúmaimo maíyawaimo é'a sáwívar-aramba imái ménaaowe. kembó ivá'ó siyuwésamo ésa íma arambá imái ménaaowe.

⁶ amaimó ayááisuwainda-amaimo aáyánkáíndamo éna aú'mái agaisuwáníye. kesémo ímo tarusíyawaima mirá íníye.

⁷ kesémo tarúmaimo maíyawai kesááimo kentirumpimbó táto'maraiyawaima áísaa íyana póna mirá umátinkaniye.

⁸ sáwívar-arambo imáímo maíyan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísu arááíma kwáráan-kwaasin-owe síyana kesivo áwíkomo éna anómba íníye.

⁹ kesivomó arumbó símakainten-umai kesirumbá kembá kwétimune. kemó é'a misírúntaváíyé simái máéro.

¹⁰ kesivoná amáámbo ísámai kwenaruntaváíyé simái máyaundantemba kesí amáámbo isé'o é'a kesiruntaváíyé simái ménaaowe.

¹¹ mináímbá simátímakaunda pó'a kesí aamoi-yántáákó kentirumpimbá anómba kwáyaina'a aamoí umái máéro.

¹² kesirumbó timúndantemba moórá-mora-umai tirumbá tíméro. mindá kesí amáámbo kwétimune.

¹³ kentí kwaásiyavaiye simái kwétuwa'naa-e'a

puwónáe sésamo puwíyamba íma moórá-aimba simái usáyaaitamai tirumbá timénááowe.

¹⁴ kesááimo isémáyayawaimo é'a kesí kwaási-i'a ónááowe.

¹⁵ anón-kwaasigona kwayó-kwáásí anóndakona mayái íma awánaraambanivo kwenávárawaisai kwená mayái awánaraawe. mirámó ontávé'a pó'a kesivomó amápar-aimbo simásímakaimba simátimunda pó'a íma kesí kwayó-kwáásíyé sendá kesívárawaisaiye sénaumne.

¹⁶ keinárawa'a íma kembá ításinkaawa'a kemá keinárawa'a ítátinkaunda pó'a kwégwe'a asir-ayán-árámbá koimái sáwívase umái máéro. kesí imáyáamo é'o kesivompá'ó áísaa íyanamo éna mirá umátinkaniye.

¹⁷ moórá-mora-umai tirumbá tíméro sé'a mirán-ámáámbá simátímakaumne Ísu siráíye.

marapá-kwáásí tíyámba umátínkaraan-kwasai.

¹⁸ Ísu mináímbá simátimena séna marapá-kwáásímó keinárawatavesamo tíyambo umátinkaiya'o é'a tááka'a maré'a sé'a aiva'á kentáásí Ísóigomba áyámba umánkaraawe sénááowe.

¹⁹ kemá marapá-kwáásívínkémbá kembá ítátinke'a kendéín-owe súnda pósa marapá-kwáásí tíyámba kwéumatinkaawe. kembó úwoimo marapá-kwáásímó onkákái kentávésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tímésino.

²⁰ kwayó-kwáásí miwítí anón-kwaasigomba íma usáyaaitaraawemo súnda imáyáama oró. kentí anóndako únasa pósa marapá-kwáásí aká'áámba simásinkesa sáwí'a umásínkáanten-umai keinárawa'a aká'áámba simátinkesa sáwí'a

umátinkanaaovo kesááima ísámai kawé'á íyawai kentááima isánááowe.

21 keinárawa'a kesí kwaási-i'a ombá pósa marapá-kwáásí aká'áamba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaowe. si'mákaiwaimba íma awánaamba pósa sáwí'a umái mirá ónááowe.

22 kemó ímo kusimátimundarakai marapá-kwáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á kwáísino. kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaama ivá'á túwááraamba íma ivá'á túwáawana úwoi kwáyáíye.

23 tíyámba masinkáíyawai kesivonkwará'á tíyámba kwéumankaawe.

24 kemó ó'owimo usáyaaitamaimo ímo ó'on-o'om-bayaimo mayáúndarakai marapá-kwáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á kwáísino. kesí mayáímá awánésa kenté kesivonté tíyámba kwéumasinkaawe.

25 Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna úwoiyavesa kembá tíyámba kwéumasinkaawe siráinka'a póna mináímbá ívé'a kwévaariye.

26 kesivonópa'a iyé'a kentí karáá'á tutinkáníwaimba ai'maráanana kesivonópakemba kwenamankó keinárawate kumbéna kwemá áraikona ááinda'a póna kentávéna amápa-tantaa'a kusimátiminiye.

27 kemó mayáímó ááimbo asááwándarakemba á'a suwánaraamba pó'a kentáváígwará kesí mayáíyáváígwará'á simátímapa'a kónááowe.

16

1 naaémba kesááiyave'a íma asiramái mé'a siyúwáavo sé'a mináímbá kwésimatimunda

imáyáa oró.

² naaémba marapá-kwáásímó
keinárawatavesamo mono'-náúmpákémbá
kwatuwánáemo sénááomba mindáyavesa sésa
Ísuna kwayó-kwáásí tínkamiyawai Áánútuna
mayáímá kwémayaawe kampa'á sénááowe.

³ kenté kesivonté íma suwánaamba pósa
miráumai sáwí'a umátinkanaaowe.

⁴ ívé'a mináímbá kwésimatimunda póna mindá
paárína'a tááka'a maré'a sé'a simásimakaimba
kwévaariye sénááowe. mindáyave'a
kwésimatimune Ísu siráíye.

Áánútun-amanko mayáímá kwémayain-kwasai.

Ísu simásuwena séna keinárawate máyaunda
pó'a mináímbá íma simátímaka'a

⁵ si'mákaiwainopa'a íyóndatavaiye sé'a ívé'a
simátímakaana'a náávara iyónó sé'a íma sísa
owa'á

⁶ iyónaumne súnda-aimbo ísááwana tirunkó um-
baí taisa'á pó'a náávara iyónó sé'a íma sísa owe.

⁷ árai'a simátíme'a sé'a ímo iyúndarakai kentí
karáá'á tutinkáníwaima íma kúmísino. iyé'a
kwembá ai'maráanana keinárawate kumbéna
kawe'á umátinkaniye.

⁸ kumbéna marapá'á máyáan-kwaasi kentí
sáwí-imayaagona ááimba agaráátinkaniye.
arupímo umáímo maígona ááimba
agaráátinkaniye. Áánútumo aaivimbó
maitinkáníwaina ááimba agaráátinkaniye.

⁹ kesááiyavaimo ímo áraire síyawaiyavena
simátímena séna kentí sáwí-imayaa úwoi
kwáyáíye síníye.

10 kesivonópa'a iyúnda íma suwánanaaomba póna kentí karáá'á tutinkáníwaima arupí umái ménaaomba kunagaráátinkaniye.

11 maambárará'á sáwí-kawqana'a á'a aaivimbá mayánkaraimba póna Áánútu aaivimbá maitinkáníyema simátiminimbaniye.

12 sáwívar-aimba simátimusina umbai-áimbá pó'a ívé'a íma kanaán-umai isánááomba pó'a naaémba isánááowe.

13 Áánútun-amankoma kumbéna amápa-tantaatavena árair-aama va'mái simátiminiye. íma kwená imáyáavinkemba simátiminivo simámakain-aimba simátimena aánono paárinintantaa'a simátiminiye.

14 súnda-aimba simátiminana kesúwí'a anómba íníye.

15 amápar-aintomba kesivondéímá mindá kendéímán-íye. miráumai sé'a simámakaunda-aimba Áánútun-amankoma simátiminiye Ísu siráíye.

tirumbá umbái tamái naaémba kawe'á uráin-kwasai.

16 Ísu simásuwena séna sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowe súwasa

17 kwená kwayó-kwáásívínkémbá évakarawai sésa kesivonópa'a iyúnda pó'a sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowemo simbá nóintavaiya kwésiyo.

18 sáwíyankaremo simbá mináínkóná ááimba íya kwéisaumne. nóintavaiye séna kwésiyo suwaná

19 Ísu miwí tuwánarena áísaa ónáe kwéuwana simátimena séna sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowemo sún-da-aintave'a keinárawa'a

ávááraumai kemó sún-da-aintave'a ísámae kwénaaowe.

²⁰ árai'a simátíme'a sé'a keinárawa'a ivi'á táiyasa marapá-kwáásí aamoí ónááombanivo kentirumbá umbái tamái mé'a naaémba kentirumbá etóyói ónááowe.

²¹ moórá-ininkomo iyámpóimo maránkarainda-kanaama títanamo éna áí'o kwéuwanamo maránkaraintavaiye séna ísámai umbái táinana naaémba miníyámpói awánéna aamoí umánkaniye.

²² mirá ontembá kentirumbá ísámai umbái té'a naaémba suwáné'a aamoí ónááowe. aamoimó íiyántáá'á íma maitiyuwánááowe.

²³ minkánáá tína'a íma sísaá ónááovo kesivombá áisaá iyamba kentáv'é'a ísámai áisaá iyantavena póna mirá umátinkaniye.

²⁴ kesivombá íma áisaá uráavo ívé'a kentáv'é'a ísámai áisaá iyamba mirá umátinkainana kentirunkó anómba aamoí ína'a máéro Ísu siráiyé.

marapá-tántáá'á Ísu usáyaaitaraiye siráin-kwasai.

²⁵ Ísu simásuwena séna kwántámai-aimba simátímunda pó'a naaén-kanaama tína'a kesivon-áái paárumai simátimenaumne.

²⁶ minkánáámó tína'a kesí imáyáa ontávái kesivombá áisaá íya'a kemá íma áisaá onaná

²⁷ kwemá úwoi tíména kwenarumbá tímakaintavena póna úwoi tímíniye. kentáv'é'a sé'a Áánútunopakemba kunkáiye sé'a tirumbá símakaantavena kesivomá arumbá tímakaiye.

28 kesivonópakemba marapá'á kumbáyaunda pó'a ívé'a marapá'á tuwé'a kesivonópa'a iyónaumne Ísu súwasa

29 kwená kwayó-kwáásí sésa ívé'a íma kwántámai-aimpinkemba sémpo avorató kwésimaşimene.

30 kesáámá séta áísaa ónáisaye íma súnayaama emá ísaraandana'a po paárumai kwésene. miráyá séta Áánútunopakemba kunkáane kwésune suwaná

31 Ísu séna kentáv'é'a Áánútunopakemba kunkáiyé sembánivo

32 sáwíyanka'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a kóyáwé owa'á keyáá maúsina kesivomá kesé máyáiyé.

33 mináímbá simátimunda pó'a kesé tarúmai mé'a aánoumai kwempa'á máéro. marapá-kwáásí aká'áamba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaombanivo marapá-tántáákwará kwaásigwara'a usáyaaitaraunda pó'a kentirumbá aamoí umái ménaaowe Ísu siráiyé.

17

Ísu kwená kwaásiyavena ísámai Áánútumpa'a námúnaa siráin-kwasai.

1 Ísu simásuwena kwíyómpa'a awánéna séna kesivoó minkánáámá kwétiye. kesúwí'a anómba ina'á enáwí'a anómba umánkáano.

2 amápa-kwaasi tavíkáundayavai asirayámbá símakaanda pó'a símakaanda-kwaasi aúnái'a umái maí'mai'a umátinkaunda mindáyavai kesúwí'a anómba ina'á enáwí'a anómba umánkáano.

3 eyáama árair-Isoigoma óne. kembá si'mákaandana'a úne. emparé kemparé tésa kenkáisááima ísáawai aúnái'a umái maí'mai'a kwéowe.

4 marapá'á enáwí'a anómba umái símakaandamayaima ánásaumne.

5 kesivoó maramá íma taróruraandara'a esé máyauyana kesúwí'a anómba kwáyáinka'a po ókwará'a mirán-ínkwáe'a kwésune.

6 marapá-kwáásívínkémbá ená kwaási-i'a umátinke símakaandawaima entávái mirándá'á máyáie simái paárumatinkaunasa enáái kwéisaawe.

7 símakaandayavesa sésa mintántáá'á Áánútu ámakain-tantaare kwésewe.

8 símakaanda-aimba simátimunda kwéisaawe. enópakemba kunkáunda-aimba ísésa sésa Áánútu ai'mákaisana kunkáie kwésewe.

9 miwíyávé'a ísámai kwéaisaa-une. marapá-kwáási úwoi-kwaasiyave'a íma áísaa úmpo símakaanda-kwaasi ená kwaasiyave'a ísámai kwéaisaa-une.

10 ená kwaási kesí kwaásiman-owe. kesí kwaási ená kwaásima ésa kesúwí'a anómba kwéowe.

11 marapá'á íma máénda enópa'a iyóndanivo miwímá marapá'á ménaaowe. kawe-késívóo miwír'á emá taviyénda pósa Áánútumbo ááyaan-kwaasi-i'a umái ménaaowe. esé kesémo tarúmimo maúyantemba miwímá tarúmai ménaaowe.

12 miwísé mé'a tavíkáunda Áánútumbo ááyaan-kwaasi-i'a umái mésa íma sáwí-amba kwakáawe. ánivo moórawai sáwí-amba kwaránimba póna mináimbá Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna

siráin-aimba paáriniye.

¹³ enópa'a íma iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoi-yántáákó anómba kwégwaintavai mináimbá kwésimatimune.

¹⁴ enáái simátímakaumne. kemó ímo árai'o marapá-kwáásímó úndantemba miwímá íma árai'a marapá-kwáásímá ombá pósa marapá-kwáásí úwoi-kwasima tíyámba kwéumatinkaawe.

¹⁵ íma sé'a miwímá marapákémbá kuntiraaó sumpo Sáátáánigo sáwí'a umátínkáivo se taviyiyó kwésune.

¹⁶ kemó ímo árai'o marapá-kwáásímó úndanten-umai miwímá íma árai'a marapá-kwáásímán-owe.

¹⁷ enááima árair-aimba póna tirumpimbá kwáyainasa ená kwaási-i'a umái ménaaowe.

¹⁸ kembó si'maráána'o marapá'ó kunkáundantemba miwímá ti'maráanasa marapá-kwáásívimbá ménaaowe.

¹⁹ miwíyáváiyé sé'a enarááiyé su'mai kwaráúnda pósa enarááiyé su'mai kwaránááowe.

²⁰ íma maankwáásíyé su'maiyave'a áísaa e'a sumpo miwí táái isésa kentávésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé síyawaiyavaigwara'a kwéaisaa-une.

²¹ kesivoó áísaa e'a sé'a esé kesémo tarúmáimo maúyantemba miwímá enté kentéva'a tarúmai ménaaowe. miwímá tarúmai máyámba pósa marapá-kwáásí tuwánésa sésa árai'a Áánútuma Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénááowe. mindáyave'a námúnaavinkemba kwésimamune.

²² esé kesémo mimbórái'o umáimo maúyantemba símakaanda-asirayamba

tímakaunda pósa mimbórái'a umái ménaaowe.

²³ emá kesé tarúmai máéna'a kemá miwisé tarúmai máyaunda pósa miwímá tarúmai ménaaowe. marapá-kwáásí mindá tuwánésa sésa Áánútuma Ísumba ai'mákaisana kunkáiye sénááowe. enarumbá símakaandanten-umai miwígwará'á tímakaunda pósa marapá-kwáásí tuwánésa sésa áraire sénááowe.

²⁴ kesivoó maramá íma taróruronka'a enarumbá siméma asirayámbá símakaane. símakaanda-kwaasi kesé maígwáe sé'a súnda pósa kesí asirayámbá awánanaaowe.

²⁵ kesivoó arupínako óne. marapá-kwáásí embá íma kwéawanaambanivo kemá awánáúnda símakaanda-kwaasi kentávésa sésa Áánútuma ai'mákaisana kunkáiwaiye kwésewe.

²⁶ entávái mirándá'á máyáiye simái paárumatimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwisé ménaumne. entávái mirándá'á máyáiye simái paárumatinkare'a paárunte kónaumne Ísu námúnaavinkemba mirá siráiyé.

18

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Árúku 22:47-53

¹ Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Kítároni-nomba kóatesa taai-kanáágúnévimbá komáyówana

2 Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé mintái-kánaágúnévimpá'á kóyo untavéna Yútási Ísuna kuntaru-kwáásí mintái-kánaágúnév'á awánéna

3 mivá'á kúmba áamáán-kawaa-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé i-kwáásígwará mono'-nánkár-í-kwáásígwará'á ti'márówana Yútási tí'maena taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa oómbá to'maésa mintái-kánaágúnév'á kumbá

4 Ísu kwenópa'o tínín-tantaakomba awánéna kwená kwaásivinkemba usásinena miwí túrampa'a koména tísaa ena séna nááwana avakáá-íya kwéoo súwasa

5 Ísu Násáretivakewaintaveta kwéavakaa-une suwaná miwántáv'é'o sembá kemá úne súwana Yútási Ísuna kuntaru-kwáásímá póna miwisé máyomba

6 kemá úne Ísu súwasa miwí tayauwérópa'a tanaambá vowaná

7 Ísu moórágwara'a tísaa ena séna nááwana avakáá-íya kwéoo súwasa Ísu Násáretivakewaintaveta kwéavakaa-une suwaná

8 Ísu séna á'a simátimunda maandá kemá úne. kembó sivakáá ontavé'a maankwáásí étinkaiyasa koró Ísu súmba

9 Áánútuntavai siráimba símakaanda-kwaasi íma sáwí-amba kwakáawe sirónka'a póna paárumai mináímbá súwana

10 Sáimoni Pítaa taánasatama ámúrandavinkemba taú'maena aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásí áá'a agáúsuwomba minkwáyó-kwáásígó áwí'a Márakáasi kwenáá'a agáúsuwowana

11 Ísu Pítaantavena séna ená taánasatama

ámúrandavimba kwiyuwó. sí'a índai'a umásinkanaaombanivo kesivoná mayáímá íma tuwánáúnda pó'a mirámá ónaumne Ísu siráiyé.

Ísumba áí'maesa Ánásinopa'a máánkaraan-kwasai.

¹² Ísu súwasa i-kwáásíyé miwítí anón-kwaasiye mono'-nánkár-í-kwáásíyé Ísumba táto'mai ayáánka'a asááúmaesa

¹³ áí'maesa aiva'á moóra-kawaana'a áwí'a Ánásinopa'a máánkówana kwemá Káyavaasi aísáánkoma póna minkánáámá Káyavaasima aiva'-mónó-káwáánákómá póna

¹⁴ ááéma simátimena séna Yútaa-kwaasi amápa'a púwóvo séna moóráwai puwíniye siráiwaina aísáánkonopa'a máánkaraawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

¹⁵ máánkówasarai Ísuna kwayó-kwáásírái moóráwai Sáimoni Pítaawe moóráwaiye Ísun-ánaaemba kwa'maésarai kuyambá aiva'-mónó-káwáánákó moóráwaimba awánasuwowana aaimá ísópa'a Ísumba ánkaropa'a umáyowana

¹⁶ Pítaa aan-taaréivimbá máyowana aiva'-mónó-káwáánákómá awánówaima usauweréna ontará'óarákwiron-arasigontavena simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba áí'maena usáverowana

¹⁷ minárásígó Pítaamba awánéna áísaa ena séna minkwáásígóná kwayó-kwáásíyá'ono súwana Pítaa séna a'áo ke ó'on-kwaasi úne súwasa

¹⁸ táúgwitavesa ésa mayái-kwáásíyé i-kwáásíyé iramá agaimarésa tiyáamba kwégauvuwana Pítaa

mináimbá simásuwena irará'á koména ayáámba kauráiyé.

aiva'-mónó-káwáánákómá Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Áríku 22:66-71

¹⁹ Pítaa irará'á kwégauvuwana aiva'-mónó-káwáánákómá Ísuntavena séna simátímakaanda-aimba simásimiyo. ená kwayó-kwáásiyáváígwará'á simásimiyo súwana

²⁰ Ísu séna Yútaa-kwasiti anóm-bono'-naumpare sáwíyam-bono'-naumpare simáti simati eémáyaunda avora'á seémáyaunda íma aúpá'á simátimakaumpo

²¹ nóintavai kwésisaa-ono. kesááimo ísaraawai tíšaa inašá simátimakaunda-aimba ísaraamba pósa sénááowe súwana

²² mono'-nánkár-í-kwáásígó Ísumba tuvuwéna séna aiva'-mónó-káwáánákómó simpímbá íma mirá siyó súwana

²³ Ísu séna sáwí-aimbo súndarakai misáwí-áimbá ááéma avora'á isinó. kawer-áimbó súndayavai nóinkakena sínkamono súwana

²⁴ Ánási ai'marówasa ayáámpinken-anda íma ayútuwesa mindánankwara'a ál'maesa Káyavaasi aiva'-mónó-káwáánákónópa'a máánkaraawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwasiman-iyé siráin-kwasai.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Áríku 22:58-62

²⁵ aiva'-mónó-káwáánákónópa'a Ísumba máánkówana Pítaa irará'á ména ayáámba

kwégauvuwasa irará'ó máyón-kwaasi áísaa esa
sésa egwárará minkwáásígóná kwayó-kwáási
oónó suwaná mináimbá umémpa'a tuwéna séna
ke ímaniye súwana

²⁶ aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáási
Pítaantavena séna emá minkwáásígóe taai-
kigáúv'á máyaaya'a tuwánaraunda áraira
súno séna Pítaama áá'a agáúsukowai akún-
ándárákéwáímá súwana

²⁷ Pítaa moórágwara'a séna ke ímaniye súwana
kokórigó áái siráiyé.

*Ísumba áí'maesa Páírátinopa'a máánkaraan-
kwasai.*

*Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Áríku 23:1-
5*

²⁸ kokórigó áái súwasa irataró'a Káyavaasina
naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámááni-
anondakona pááimpa'a máankesa sésa íma
Yútaa-kwaasiti naaúmpa'an-ivo ó'on-kwaasiti
naaúmpa'a iyéta tíyótaasa í-tánómbá íya
náúnnavaiyaawe sésa íma íyúwana

²⁹ Áró máani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátí
kunákárúwena kuntísaa ena séna minkwáási
nóinkakena aaivimbá mayankánae séo súwasa

³⁰ ímo sáwí'o uráinkakai íya áí'maeta túsino
suwaná

³¹ Páírátí séna keyááríka'a áí'mae'a kentí
ámáambo makénten-umai simánkáaro súwasa
miYútáá-ánón-kwáási sésa Áró máani-kamaani-
kwaasi moóráwaimbo tuvú'máímo utaiyávái
aambá áúntukaawe sumbá

³² ááéma Ísu simátimena séna taaira'á
mói sínkamiya'a puwónáumne siráin-aimba

paárúwasa áí'maesamo kumbá mináíntávésa uwaná

³³ Páírátí naaúmpa'a kuntuweréna iyéna Ísumba ááyena séna emá Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana

³⁴ Ísu séna ená imáyáavinkena sísaá ó. kwaási simámakaawa sísaá oónó súwana

³⁵ Páírátí séna kemá íma Yútaa-kwaasima úne. ená kwaásiye mono-kawáá-kwáásiyé áí'maesá kesópa'a tiráavo norá ónasawa'iyó súwana

³⁶ Ísu séna kemó kawáái'o úndama íma marapá'á kwáyáiyé. kemó kawáái'o úndamo marapá'ó kwáyáinkakai kesí kwayó-kwáásí áái'a tíyáásino. Yútaa-kwaasi kembá tátoraavo sésa áái'a tíyáásino sésa tátokaawe. kemó kawáái'o úndama íma marapá'á kwáyáiyé súwana

³⁷ Páírátí áísaá ena séna kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne. mindáyave'a marapá'á kumúnana masínkaraimba pó'a arupí-aimba kwésimatimune. arupí-aintavesamo aamoimó owáí kesááima kwéisaawe súwana

³⁸ Páírátí séna nói-aina arupí-aimban-iyo siráiyé.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-31, Mááka 15:6-20, Árúku 23:13-25

Páírátí simásuwena kunákáruwena Yútaa-kwaasitavena séna kwemó sáwí'o uráimbo simásímakaamba avakáá únda íma isáúmpo

³⁹ tíyótaasa í-tánón-kánáá tintembá moórá-kwaasi ááyaawa'a ándávakemba ayúrankaundantemba minkánáámó tinká'á

Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno tísaa ena súwasa

⁴⁰ anónka'a sésa ímanivo kwembá íma ayúranke Párápásimba ayúrankaao suwaná Párápásima ááite tiyéna umóyánté in-kwáásímán-iye sésa kwembá ayúrankaao siráawe.

19

¹ suwaná Páírátí i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'-nesa

² anón-kwaasiti kánumo'an-iye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa naaeyayán-únánkwátóí anón-kwaasiti unáánkwátóíman-iye sésa umánkesa

³ kanaaráá'a ankésa moórá-mora-umai kwenópa'a tésa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa tiyáándeí tuvúto'na uráawe.

⁴ tuvúto'na uwaná moórágwara'a Páírátí kunákáruwena amápa-kwaasiyavena séna maísáaro. íma sáwí'a uráintave'a áí'mae'a túranka'a máankaraana'a awánaaro. íma sáwí'a uráíye súwana

⁵ Ísu kunákáruwena a'nómpímbá áwí-andagwara naaeyayán-únánkwátóígwara'a kunákáruwowa Páírátí simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa

⁶ mono-káwáá-kwáásíyé mono'-nánkár-í-kwáásíyé awánésa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná Páírátí séna kwemá íma sáwí'a uráimba pó'a kemá íma tuvuwónaumpo keinárawa'a áí'mae'a taaira'á máyuvuwo súwasa

7 Yútaa-kwaasi sésa kwemá séna Áánútu áánimba úne seémáyaimbanivo kentáási áamáankoma séna mirámó síndawaimba tuvuwíyana puwíno símakaampimba póta tuvuwónaumne suwaná

8 Áánútu áánimba úne siráin-aimba Páíráti isówana ávááraumai áá'a kówana

9 naaúmpa'a kuntuweréna umaéna Ísumba áísaa ena séna náávakewaiya'ono súwana Ísu iséna íma aai súwana

10 Páíráti séna kemó áísaa únda nóra se íma aai kwésono. kemó aaimó senasamó ésa ayúrankanaaowe. kemó senasamó ésa taaira'á tuvuwíyama puwíníyone. minásíráyámbá tokáumne súwana

11 Ísu séna Áánútumo minásíráyámbó ímo ámakainkakai íma toráasino. Áánútu ámakaiivo sí'maenamo enká'ó másínkaiwaina sáwí-mayaigoma ená sáwí-mayaigomba usáyaaitaraiye siráiyé.

12 Ísu súwana Páíráti mináimbá iséna séna nóra'iyo ke minkwáási ayúrankanae'a kwéune súwasa Yútaa-kwaasi anónka'a sésa emó ayúrankemo éma íma Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakona kwaási-i'a kwéone. Ísu séna kemá kawáánákómá úne siráintavai Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakomba usáyaaitanae siráintavai mindáyavaiye séma íma ayúrankaao suwaná

13-14 Páíráti mináimbá iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-ayaumá kwáyom-barupa'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba áwí'a Kápata-marupimba kumbéna aavimbá maitínkarom-barupa'a kumbéna Yútaa-kwaasiyavena séna kentí kawáánákómán-iye súwana tíyótaasa í-tánón-

kánáámá aaváyaaraamba tíniye úwana ívékaamba kwáyá'wái sáwiyanka'a tíniye úwana Páírátí Yútaa-kwaasiyavena séna kentí kawáánákómán-iye súwasa

¹⁵ Ímaniye sésa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná Páírátí tísaa ena séna kentí kawáánákómbá taaira'á tuvuwíyane'a kwéowe súwasa mono-káwáá-kwáásí sésa Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanako kweyááma kentáásí kawáánákómán-iye suwaná

¹⁶ Yútaa-kwaasi tááigo usáyaaítontavena Páírátí séna Ísumba taaira'á tuvúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Áríku 23:26-

43

¹⁷ Páírátí timúwasa i-kwáásí Ísumba áí'maesa taaimá tuvuwónááon-taima kwenká'á ámúwana áúgwaata'maena tuvuwónááon-ayampa'a kúmba mináyámparé sésa áwí'a a'nómayaampare Yútaa-kwaasi tááivinkemba Kórígótaavare mináyámpá'á kúwasa

¹⁸ taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kae-kwáásírái Ísuna évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa Ísumba avumpimbá tuvúsúmarowana

¹⁹ Páírátí kwená mayái-kwáásíyávéna séna Ísu Násáretivakewaima Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iye sé'a agaimái taaira'á aráápamankaaro súwasa

²⁰ kaumbo-kwáásí tááivinkemba Yútaa-kwaasi tááivinkenkwara Áróamáani-kwaasi tááivinkenkwara Kíríki-kwaasi tááivinkenkwara'a agaimái aráápamankarowasa sáwíva-kwaasi awánomba tuvúwún-ayampa'a anón-daopa'a

egwaa'á kwáyontavai sáwíva-kwaasi mináúvái má awánésa táámpamai ísówasa

21 Yútaa-mono-kawaa-kwaasi Páírátintavesa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iye íma mirá simái agayáámpo kwemá séna Yútaa-kwaasiti kawááná'á úne mirá simái agayaaó suwaná

22 Páírátí séna á'a agaimakáumne siráíye.

23 i-kwáásí Ísumba taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaronka'a kwená unáánkwátói maimaésa éiyainka'a taaimbaresa moóra-mora-i-kwaasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moóra-ampaanta paákár-únánkwátói íma arúmakon-ampaantama maimaésa sésa

24 tararáivo séta aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaitena mayáníyo sumbá Áánútun-aaí aúváiimba agaimaréna séna

kesí unáánkwátói taaímbai maimaésa moóra

kesí ampaantarátávésa aávéima tiyaráawe sirónka'a pósa i-kwáásí mirá uráawe.

25 i-kwáásí mirá uwasá Ísuna kwaasi taaira'á tuvúkón-taigona ááimpimbo máúmba Ísumba anówa úwana kwenáúnko Kórópasi awainínkó áwí'a Máriaa úwana Mágátáraa-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwasa miráumai-inimba taaigoná ááimpimba máyówana

26 Ísu kwenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantavena séna mindá enáánimban-iye séna

27 kentávéna séna mindá enanóman-iye súwa'a isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a kárákwiraumne.

Ísuma pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Árúku 23:44-49

²⁸ minkákémbá Ísu imáyáama éna amápa'-mayaima ánásaumne súmba sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaunda-mayai amápa'-mayai ánásasuwaumne séna Ísun-aaí Áánútuna aúváívinkemba paárinintavena Ísu séna nontávái kwésinkaiye súwana

²⁹ ándá-aran-domba ikaa'-nómbá anavéúmpímbá kwáyowana paru-táyánáma mindómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimaena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá marówana

³⁰ Ísu néna séna amápa'-mayaima ánásasuwaumne séna a'nómbá kíyaimai ayowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáiyé.

Ísuna akwámpímbá kwaantáándéí agaivaráin-kwasai.

³¹ Ísu kweyááríka'a puwúwana Yútaa-kwaasima agándon-kanaama tíyótaasa í-tánón-kánáámá aaváyaaraamba tíníye úwasa pósa sésa agándai-kanaara'a puwíyan-kwaasi taaira'á máévo sésa Páírátinopa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi íma úwoi tiyúwéwasa taaira'á máéro. tísamaima ankaisíyasa ááéma puwíyasa taairakémbá marapá'á maitiyúwáaro suwaná

³² Páírátí owé súwasa i-kwáásí Ísuna évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaron-kwaasi tísamaima koankaisésa

³³ Ísunopa'a tumbá á'a pukóntavesa kwe-naísamaima íma ankáísúmba

34 moórá-i-kwaasigo Ísuna akwámpímbá
kwaantáándéi agaivówana naaegwára
nonkwára'á kunkáiyé.

35 mindámó awánáúndawaima
simátímakaumne. awáné'a árair-aimba súnda
pó'a isé'a sé'a áraire sénááowe.

36 Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna
kwenayáátámba íma ankaisíniye agaimaréna
sirónka'a pósa i-kwáásí mirá uráawe.

37 moóráva'a agaimaréna séna kwaan-
táándéímó agaiváíndawaimba avuwónááowe
agaimaréna sirónka'a póna paáruraiye.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Áríku 23:50-56

38 Yósépima Árímatíyaa-naopakewaima Ísun-
aaí isówai póna Yútaa-anon-kwaasi táároi
inkaiséna kwenáwí'a áúyotukomba póna Ísuma
puwúnka'a Páírátinopa'a téna séna Ísun-
auma utánáivo simiyó súwana Páírátí séna
kanaámpó mayáníyone súwana Yósépi Ísun-auma
komayówana

39 Níkótimasima ááéma Ísunopa'a no'wáámba
tiráiwai áséi-kwiyumba úm-basawemba anóm-
basawemba kae'á maimaéna Yósépimba
kóái'maesarai

40 Ísun-auma komaimaésarai ampaantavímbá
mináséi-kwíyúm-básáwénkwára'á asááúmaesarai
tésarai Yútaa-kwaasi miráumai utaantembá
pósarai miráumai utarááiyé.

41 Ísumbo tuvúkáan-ayampa'a taai-kigáúamá kwáyowana utaráam-buri-aima ímo kwaási utaróm-buri-aima kwáyowasarai

42 agándai-kanaama sáwíyanka'a tíníye sésarai mimbúrí-áímá egwaa'á kwáyontavesarai Ísumba mimpímbá máutaraaiye.

20

Ísuma pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Árúku 24:1-12

1 sontaará'á irataró'a íma sán-karowana Máriaa Mágátáaraa-naopaken-ininkoma utamánkaropa'a kwéna koawánómba murí-áígóná óikaken-ontamba maisukówana koawánéna

2 isaaiséna Sáimoni Pítaante kenté tasimásiména séna kentáásí anóndakon-áúma murí-áívínkémbá maímaésa náávára makááo súwakai

3 Pítaae kesé utamánkóm-buri-aiva'a kónáe sékai

4 isaaisékai kówáyamba kemá Pítaamba kóyaaita kwé'a aiva'á murí-áívímbá kówánda

5 kivaire'a ampaantawé su'mai kwáyomba awané'a íma murí-áívímbá usáverááwánana

6 Sáimoni Pítaa téna murí-áívímbá usáverena awánómba ampaantawé su'mai kwáyowana

7 Ísu a'nónkákén-ámpáántá moórá-ayampa'a kwáyowana awánówa'a

8 murí-áívímbá aiva'á kówándawai usáveré'a awané'a sé'a árai'a pukáimpinkemba usásinkaiye séwándanivo

9 Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna pukáindavinkemba usásinaniye siráimba íma ísámai kawé'á ówáyamba

10 kenkáísí naaópakai kuráuye.

Ísu paárúwana Máriaa awánarain-kwasai.

Máaka 16:9-11

11 naaópa'a kówayana Máriaa murí-áigó óika'a ména ivi'á kwétena kívairéna murí-áívimbá awánómba

12 kae-kwáásí kwayán-únánkwátóigwara'a Ísumba utamánkóm-barupimba mésarai moórawai a'nómpá'á maúwana moórawai aísamaiva'a maúwana umái máyóyana Máriaa tuwánówasarai

13 sésarai meníninkóo nóintavai ivi'á kwétaano suyaná Máriaa séna kesí Ísóigomba maimaésa náávára makááo sé'a íma kwáyáísa'a kwéawanaumne

14 simásuwena tagwántámai awánómba Ísuma úmbanivo íma aúyówana

15 Ísu séna meníninkóo nóin-ivira kwétewa nááwana kwéavakaa-ono súwana Máriaa séna taai-kigáúr'á tavíkáiwaima iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááva'o maké simásimiyo. ko-mayánáivo súwana

16 Ísu séna Máriaa súwana mégwantena kwenááivinkemba séna Araponai súmba maanáípínkémbá kwántámai séna kesí Ísóigoo súwana

17 Ísu séna kesivonópa'a íyóndayavai kwéumpo íma tátorao. kesívarawaisai kosimátíme se ke-

sivo kentivonópa'a iyúne. kesí Ísóigo kentí Ísóigonopa'a iyúne súwana

¹⁸ Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko Ísuna kwayó-kwáásí kosimátimena séna Ísóigomba awánáúmne séna Ísóigomo sún-aimba simátímakaiye.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Máaka 16:14-18, Árúku 24:36-49

¹⁹ misóntááóná enónka'a Ísuna kwayó-kwáásí Yútaa-anon-kwaasiyavena táá'a kówasa naaúmpa'a umésa ontá umái ítáyuwowana Ísuma paárumai túranka'a ména séna aánoumai máéro séna

²⁰ ayáánarumpin-avigwara akwámpín-ávígwará'á agaráátinkowasa miwítí Ísóigomba awánésa pósa ávááran-aamoi umánkówana

²¹ Ísu moórágwara'a séna aánoumai máéro. kesiyomó si'mákaintemba umái keinárawa'a tí'maráana'a kesí mayáímá komáyáaro séna

²² kwenááma aútimena séna Áánútun-amankomba tíménana kesé méniye.

²³ sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáámá ánásaniye. ímo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáámá úwoi kwaíkwei'a íníye Ísu siráíye.

Tómáasi Ísumba awánarain-kwasai.

²⁴ Ísuma paáruwasa kwená kwayó-kwáásí awánasuwonka'a Tómáasi kwááyu-awi'a ávárawaao kwemá ó'opa'a máyomba

²⁵ túwasa simámesa sésa Ísóigoma paárisata awánáúmne suwaná Tó máasi séna ayáánarumpin-avigwara akwámpín-ávígwará'ó awáné'ó tátorekai sé'a pukáimpinkemba usásinkaiye sú sino súwana

²⁶ avakaeté-no'waamba maisuwésa Tó máasigwarar-umai ókwara'a kwená kwayó-kwáásiyé naaúmpa'a umésa ontá umái ítáyuwowana Ísuma paárumai túranka'a ména séna aánoumai máéro séna

²⁷ Tó máasintavena séna siyáánarumpimba táto'mai awáné sukwámpímbá táto'mai awáné se kentávái kamparé sénavainivo áraire siyó súwana

²⁸ Tó máasi séna kesí Ísóigoo emá kesí Áánútu óne súwana

²⁹ Ísu séna ááema íma suwánarempo kamparé siráandaniye. ívé'a suwánáánda po áraire kwésene. ímo suwánewaimo ésa árairemo sésamo ésa aamoí ésa tirumbá kawé'á ónááowe Ísu siráiyé.

³⁰ Ísuma kwená kwayó-kwáásí súranka'a ó'on-ó'om-bayai-awaame'a agaráásinkowa'a évaka'a maankwándááívimbá íma agaimaráúndanivo évaka'a agaimakáumne.

³¹ Ísuma Áánútu áánimba póna kwemá usásinankaiwaiman-iyé séna maanáúvái má agaimakáunda pó'a Ísuntavesa áraire sénááowe. mirámó síyawaimo ésa Ísuwe tarúmai maí'mai'a ónááowe sé'a mindáyave'a maanáúvái má agaimakáumne.

21

avakaeté-kwaasima Ísumba awánaraan-kwasai.

¹ naaémba Táípiriyasi-kwaaunkon-awampa'a Ísu miráumai paárúwasa kwená kwayó-kwáásí awánaraawe.

² kwená kwayó-kwáásí torupésa miwí túwí'a Sáimoni Pítaawe Tómaasi kwááyu-awi'a ávárawaawe moóráwai Kárirí-ayampakemba Kéna-naopaken-kwaasi áwí'a Nátáníyowe Sépéti ááninkaiye ó'on-kae-kwaasiye miráumai-kwaasi torupówana

³ Sáimoni Pítaa simátimena séna noyáá'a kotoránáe'a kúne súwasa kesáágwara'a montá kónáeta kwéune sésa nompí-sípívimbá usámaaisesa kumbá no'wáámba noyááramai kwima-kwimar-umbá íma noyáá'a torówana

⁴ irataró'a Ísu nonawámpá'á máyowasa íma aúyowana

⁵ Ísu séna iyámpóiyono. noyáá'a tokááo súwasa ímaniye suwaná

⁶ Ísu séna kwase-únámbá tiyáánúrappar-ayampa'a nompímbá túwéwana kumína'a noyáá'a asínáaro súwasa kwemó súnтен-umai sáwíva'-noyaa'a asínówana mindómpí-sípívimbá íma kanaán-umai máráára'naraa éna ógwitowa'a

⁷ kemá Pítaantave'a sé'a epínda Ísóigoman-iyé séwánana Pítaa mináímbá iséna mayáímó mayáíndayavena paákákén-únánkwátói ayú'maromba minúnánkwátói maimái úmaena nompí-sípí tuwéna nompímbá ásávena nonáámááíva'a kúwana

8 nonáámáái egwaa'á kwáyowata ó'on-kwaasiya mindómpí-sípí maimaéta kwase-únámbá tavisímaeta kówándaya

9 nonáámááíva'a ásávaawandaya iramá kwégowana noyáákwara toónkwará'á kwéagayowata awánaawananya

10 Ísu séna tóráan-doyaa'a évaka'a maimaé'a teró súwana

11 Sáimoni Pítaa nompí-sípívímbá usámaaisena kwase-únámbá tavisímaena nonáámááíva'a mámarowana anón-doyaa'a 153 noyáá'a kwéna sáwíva'-noyaa'a kwáyombanivo kwase-únámbá íma tararówana tavisímaena nonáámááíva'a mámarowana

12 Ísu simásimenaya séna tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísaa ónáe séta ówándaya íma áísaa eta Ísóigoma iyé-ímáyáámá ówánanaya

13 Ísu noyáákwara toónkwará'á maimái símakaintaawe.

14 Ísu pukómpinkemba usásinomba kaeká'á paárúmba ívékwarakaamba paárúwata awánaraundayaawe.

Ísu Pítaantavena kesí kwaásira'a taviyiyó siráin-kwasai.

15 toómbá násuwowana Ísuma Sáimoni Pítaantavena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. miwímá usáyaaitewa enarumbá kwésimeno súwana owé Ísóigoo ená imáyáamo umánkaunda á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a taviyiyó séna

16 ókwara'a Ísu áísaa ena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. kesí imáyáama kwéono súwana

owé Ísóigoo ená imáyáamo umánkaunda á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípira'a taviyiyó séna

¹⁷ kaumborá'á Ísu áísaa ena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. kesí imáyáama kwéono súwana kaumborá'á áísaa ena şúntavena Pítaa arumbá umbaí tówana séna Ísóigoo amápa-tantaa'a á'a awánaraandayavai ená imáyáamo umánkaundagwara'a á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípira'a taviyiyó.

¹⁸ árai'a simáme'a sé'a emá aú-kwaasima máyaanda po ená unáankwátói ane'maké ená imáyáavinkemba úwoi kwénaaempo anónu'mai kéma enayáámba árútuwenasa ímo embó arááímo táíndava'a máankanaaowe Ísu séna

¹⁹ mináimbó súmba Pítaamo miráumai taaira'á puwéna mindá Áánútu áwí'a mósá maráníye séna Pítaantavena séna kesirááíma kwaraaó siráíye.

Ísunte Yóninte mindáraití kwaásai.

²⁰ Ísu Pítaantavena simásuwowana Pítaa kog-wanténa moóráwaimba awánarai. ááéma toómbá narópa'a Ísun-aóká'á ména séna Ísóigoo nááwa ená kuntaru-kwáásí íníyo siráiwaimba

²¹ Pítaa kogwanténa awánéna Ísuntavena áísaa ena séna Ísóigoo minkwáásíndó súwana

²² Ísu séna kemó súndamo é'o é'a kwemó éna úwoi maambárará máyaina'a kemá kumónaumnemo súndamo énamo éna íma endéín-ivo kendéímán-íye. emá kesirááíma kwaraaó Ísu súwasa

²³ kwená kwayó-kwáásí íma kawé'á umái ísónkakemba sésa kwemá íma puwíníye sésa

simátíma'mae kuwaná kwemá íma puwíníye Ísu íma mirá siráimbanivo kwemó éna úwoi máyaina'a kemó kumónaumnemo sündamo énamo éna íma endéin-iyé Ísu siráiyé.

²⁴ íma puwíníyemo siráan-kwaasi kemá Yóni úne. mináimbá kwésimatimatuwe'a aúváivimba kwéagaisuwaunda mináimbá áráir-aimban-iyé.

²⁵ Ísumo mairáim-bayaima évaka'a agaé'a évaka'a íma agairáunda pó'a amápa'o agaisuwé'o é'a maranéí káátamaranaumpo náávára maránaumno sé'a sune.

kemá Yóni sún-da-aimba ánásaiye.

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai
The New Testament in the Kosena Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kosena

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

363afe94-0b4c-5e94-bf3b-b68ce841dec7